

DOMOVINA

Upravišтво „Domovine“ v Ljubljani, Knaflcova ulica 5

Uredništvo „Domovine“, Knaflcova ulica 5/II., telefon 3122 do 3126

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrtletno 9 Din, polletno 18 Din, celoletno 36 Din; za inozemstvo razen Amerike: četrtletno 12 Din, polletno 24 Din, celoletno 48 Din. Amerika letno 1 dolar. — Račun poštna hranilnica, podružnice v Ljubljani, št. 10.711

Naš sadjarski parlament je zboroval

Ogromno delo za pospeševanje slovenskega sadjarstva — Gospodarska stiska se občuti tudi v Sadjarskem in vrtnarskem društvu

V nedeljo dopoldne se je vršil v dvorani Delavske zbornice v Ljubljani redni občni zbor Sadjarskega in vrtnarskega društva, ki so se ga udeležili številni odposlanci podružnic iz vse dravske banovine. Zbor je otvoril podpredsednik g. Martin Humek in v svojem nagovoru poudarjal, da je težavno gospodarsko stanje vplivalo tudi na gibanje članstva, vendar se letos opaža, da zavednost med sadjarji znova narašča. Sporočil je, da je med letom zaradi bolehnosti odložil svoje mesto dolgoletni zaslužni predsednik, kmetijski svetnik g. Viljem Rohrman, ki mu vse članstvo dolguje zahvalo za desetletno nesebično delo. Glavni odbor je zaradi tega stavil predlog, da občni zbor imenuje zaslužnega g. Rohrmana za častnega predsednika, kar so zborovalci soglasno sprejeli.

V imenu ljubljanskega župana je zborovalce pozdravil magistratni nadsvetnik g. Jančigaj, pozdrave bana in podbana pa je zborovalcem izročil načelnik kmetijskega oddelka g. inž. Zidanšek. Pozdrave je v imenu Kmetijske družbe izročil še njen tajnik g. Fran Kafol.

Društveni tajnik g. Andrej Skulj je podal prav obširno poslovno poročilo, iz katerega je razvidno, da je društvo zaradi vladajoče gospodarske stiske utrpelo izgubo na članstvu. Ob sklepu poslovnega leta 1933. je imelo 7500 članov, to je za 1620 manj kakor ob zaključku leta 1931. Nadaljnega krčenja menda ne bo, saj se je članstvo letos pri nekaterih podružnicah zopet dvignilo. Gospodarske težkoče pa so vplivale tudi na plačevanje članarine. Kljub opominom je bilo ob koncu leta še nad 400 neplačanih članarin; to število pa se je zdaj vendar skrčilo na 200, kar pomeni za društvo še vedno 5000 Din izgube.

Hrbtenica društva so delovne podružnice. Večina njih se lepo razvija in uveljavlja, vendar so med njimi tudi take, ki počasi umirajo. Lani je bilo 182 podružnic s 5887 člani. Letos je priraslo 7 novih podružnic. Pri podružnicah je bilo lani 276 predavanj in 60 tečajev. Lastne drevesnice ima 51 podružnic s 55.300 drevesci.

Društveno glasilo «Sadjar in vrtnar» je tudi lani vršilo v polni meri svojo nalogo. Prvo letošnje številko je posvetilo sadnemu izboru, ki je bil dokončno določen. Številki je bil dodan tudi poseben zemljevid s sadnimi okrožji. Banska uprava je odkupila 4000 izvodov te posebne izdaje.

Pred leti ustanovljeni drevničarski odsek je določil osnovne smernice za vzgojo sadnega naraščaja, ki vsebujejo predpise glede kakovosti dreves, glede cepljenja in glede jamstva drevničarjev za pristnost sorte za dobo petih let po saditvi. Društvo je lani posvetilo posebno pažnjo izpremembi lovskega zakona.

Blagajniško poročilo je podal profesor g. Verbič, ki je poudarjal, da se je čisto premoženje zaradi izpadka dohodkov v zvezi s krčenjem števila članov zmanjšalo od 54.384 Din ob koncu leta 1931. na 30.129 Din. Za tekoče poslovno leto je društvo zmanjšalo izdatke, kolikor se je dalo.

Poročilo računskih pregledovalcev je podal g. Ante Gaber, ki je ugotovil, da so računi v vzornem redu. Predlagal je zahvalo blagajniku za ogromno delo. Na predlog g. Jurka je bila izrečena zahvala tudi odboru za vestno poslovanje. Odboren je bil nadalje proračun za leto 1933. v višini 254.500 Din. V zvezi s proračunom se je razvila daljša razprava o vprašanju nastavitve strokovnega tajnika, kakor je to predlagal v imenu ljubljanske podružnice g. Lap. Načelno je bilo sprejeto, da se nastavi strokovni tajnik, ko se uredi vprašanje potrebnih sredstev. G. Sagadin je poudarjal, da bi morali sreski kmetijski odbori gmotno podpirati društvo, ki bi na ta način lahko dobilo sredstva za nastavitve strokovnega tajnika. Pri razpravi je bila naglašena zahteva, da bi morali tudi država in banovina s podporami omogočiti večja sredstva društvu, ki vrši veliko gospodarsko nalogo.

Ker je glavnemu odboru po treh letih potekel čas, so se vršile volitve. Za predsednika je bil z vzklikom izvoljen g. Martin Humek. Za prvega podpredsednika je bil izvoljen ravnatelj g. Josip Priol, za drugega podpredsednika nadzornik v p. g. Josip Štrekelj, za tajnika nadzornik g. Andrej Skulj, za blagajnika pa profesor g. Josip Verbič. V odbor so bili izvoljeni gg.: Fran Dobovišek (Boštanj), Mihael Kovačič (Sv. Peter pri Mariboru), Fran Goričan (Višnja vas pri Vojniku), Fran Istenič (Gorenji Logatec), Fran Kafol (Ljubljana), Miloš Levstik (Celje), inž. Fran Lukman (Ljubljana), Peter Močnik (Studenci pri Mariboru), inž. Valentin Petkovšek (Št. Jurij ob južni železnici), Ljudevit Sagadin (Ptuj), inž. Ivo Zupanič (Grm) in Janko Žirovnik (Kranj); za namestnike pa so bili izvoljeni gg.: Vitko Jurko (Dol pri Hrastniku), Josip Novak (Gornji grad), Anton Brinovšek (Št. Andraž pri Velenju), inž. Jos. Skubic (Gorenji Logatec), Anton Lap (Ljubljana), Jakob Springer (Črnomelj), Ant. Flego (Ljubljana), inž. Fran Pahernik (Vuhred), Fran Vardjan (Šent Jurij ob južni železnici), Anton Šega (Ptuj), Ivan

Hrovat (Ihan) in Anton Lovše (Notranje gorice pri Brezovici). Naposled sta bila za pregledovalca računov izvoljena gg. Ante Gaber in Teodor Drenik.

Po izvršenih volitvah so zborovalci razpravljali o predlogih odbora in podružnic. Občni zbor je najprej odobril izvolitev odbora drevničarskega odseka (predsednik g. Kovačič, člana gg. Anton Jelen iz Št. Ilja pri Velenju in Luka Cegnar iz Dorfarjev). Sprejet je bil predlog gosp. Gabra glede potrebe zakona za varstvo ptic. Tajnik g. Skulj je podrobno tolmačil predlog glavnega odbora glede izpremembe lovskega zakona za zaščito sadnega drevja pred zajcem, in sicer v smislu spomenice, ki je bila predložena odločilnim činiteljem. Sprejeti so bili predlog glede nastavitve sadnega drevja ob banovinskih in državnih cestah, predlog glede nadzorstva pri prodaji semen in glede jamstva za kakovost semen, predlog ljubljanske podružnice glede pridelovanja zelenjadnega in cvetnega semena in glede potrebe ustanovitve vrtnarske šole. Sprejet je bil tudi predlog ljubljanske podružnice, da se ustanovi v okviru društva odsek za vrtnarstvo in cvetličarstvo.

Več predlogov je prišlo glede organizacije prodaje sadja. Obširno utemeljitev je podal g. Sagadin, ki je poročal o načrtu za vnovčevanje in prodajo sadja na zadružni podlagi in o odporu poklicne trgovine. O tem vprašanju se je razvila daljša razprava. Med drugim je bila postavljena zahteva, da se uvede legitimiranje sadnih nakupovalcev v svrhu odstranitve škodljivega mešetarstva. Na predlog g. Sagadina je bila sprejeta resolucija, po kateri skupščina odobrava sklep glavnega odbora, da se sadna trgovina organizira na zadružni podlagi v sodelovanju s solidno trgovino, odločno pa se odklanja akcija proti zadružni misli.

Sprejeti so bili še razni predlogi podružnic glede določitve časa za obiranje sadja, da se prepreči obiranje nezrelega sadja, glede pokončavanja sadnih škodljivcev in glede sredstev za pokončavanje, glede sadnih sušilnic, glede taksne prostosti za vloge in glede podpiranja društva od sreskih kmetijskih odborov. Prihodnja skupščina bo v Mariboru.

Narodno delavstvo za slovenstvo Maribora

Na verandi pivovarne Uniona v Mariboru se je zbrala v nedeljo dopoldne ogromna množica narodnega delavstva in nameščencev iz Maribora in okolice, da pokaže svoje jugoslovensko prepričanje in se zavzame za svoje pravice. Zborovanje je bilo tako veličastno, kakršnega Maribor še ni videl od 1918. dalje. Otvoril je shod predsednik mariborske podružnice Narodne strokovne zveze g. Bajt, ki je pozdravil vse navzočne. Nato je zastopnik mariborske šolske župe brat dr. Irgolič pozdravil zborovalce v imenu sokolstva. Za njim so pozdravili zborovanje še v imenu Narodne odbrane g. dr. Vauhnik, v imenu narodnih zasebnih nameščencev g. Doležal, v imenu narodnega delavstva na Tezmem g. Tomažič, v imenu železniških delavcev g. Ogrizek.

Potem je povzel besedo glavni govornik gospod Rudolf Tumpelj, burno pozdravljen od tisočglave množice. Govornik se je dotaknil v svojih izvajanjih krivic, ki jih doživlja naše delovno ljudstvo zaradi vsiljivih tujcev, obenem pa je ožigosal postopanje naših oblastev glede izvajanja zakona o tujih nameščencih.

Za njim je govoril g. Vojska, ki je zlasti obsojal nemškutarjenje v narodnem Mariboru ter navedel več primerov iz mariborskega javnega življenja. Slednjič je povzel besedo narodni poslanec g. dr. Pivko, ki se je pridružil narodni manifestaciji.

Po teh govorih je predsednik g. Bajt prečital resolucijo, v kateri zbrani zborovalci pozivajo oblastva in slovensko javnost, naj izvršuje načelo narodnega edinstva na vseh področjih javnega in

zasebnega življenja, da se prepreči uporabljanje nemščine v občevarstvu s strankami in da se odpravi nemščina po mariborskih šolah. Resolucija protestira tudi proti nameri, da se odkupijo slabo stoječi marksistični konzumni domovi, zahteva strogo revizijo delavskih zbornic in razpis volitev v te zbornice pod vodstvom državnih oblastev. Naposled zahteva, da se z zakonom določi, koliko najmanj sme znašati plača delavca, da lahko živi.

Nj. Vel. kralju je bila odposlana z zborovanja vdanostna brzojavka, nato pa je ogromni sprevod krenil po mestnih ulicah pred stanovanje generala Maistra, ki so mu bile prirejene viharne počastitve. Sprevod je nato zavil skozi mesto čez državni most na Kralja Petra trg, kjer ga je nagovoril g. Tumpej, godba pa je zaigrala himno. Množica se je nato mirno razšla.

članstvo ne delilo med premožne in manj premožne, pač pa naj bi na lastno pobudo po svoji moči prispeval vsak, kolikor več more. Imovinski organizacij naj bi se izkušala povečati zlasti dobro pripravljenimi prireditvami. Po kratkih govorih g. Ramovša, g. Dovča iz Most, g. Kališa iz Šmartnega pod Šmarno goro in g. Flajša iz Zelnjeh je bil soglasno sprejet predlog podpredsednika g. Meseca, da se višina članarine prepusti krajevnim organizacijam, najmanj pa naj znašajo letno 3 Din.

Uspešen razvoj vsedržavne stranke okrog Ljubljane

V dvorani restavracije «Zvezde» je bil v nedeljo dopoldne redni občni zbor sreske organizacije JRKD za ljubljansko okolico. Predsednik g. Pipan je ob otvoritvi posebej pozdravil poslanca g. Komana, zastopnika banovinskega tajništva g. Parcerja, banovinskega svetnika g. Babnika, zastopnika «Jutra» in vse odposlance. Obširno je poročal o delu tajnik g. Borštnik z Viča. JRKD šteje v ljubljanski okolici 37 krajevnih organizacij, tako da obstoje postojanke stranke v vseh občinah razen na Črnučah in na Črnem vrhu. Število članov se je od ustanovitve stranke do danes pomnožilo za 100 odstotkov. Najbolj delavne organizacije imajo Ig, Vič, Vrhnika in Št. Vid. Po tajniškem poročilu je podal g. Borštnik tudi blagajniško, nato pa je skupščina na predlog preglednika računov g. Flava odbor soglasno izrekla razrešnico.

Narodni poslanec g. Koman je nato podrobno razpravljalo o državnem proračunu, o varčevanju, ki ga gospodarska stiska nalaga vladi, o pomanjkanju kreditov in o vseh težavah gospodarstva. G. poslanec je zlasti še poročal o predlogih, ki jih pripravlja poslanski klub JRKD v pogledu ozdravljenja našega denarništva, obnove denarne gibljivosti denarnih zavodov, končne rešitve vprašanja kmečkih dolgov in sploh oživljenja celotnega gospodarstva. Položaj na denarnem trgu je tak, da bo treba obsežnih ukrepov, pri tem pa se bo moralo gledati zlasti na to, da ostane veljava dinarja nedotaknjena. Izčrpno je g. poslanec poročal o zunanjepolitičnih vprašanjih in o političnem delu države. Posebej se je dotaknil žalostnih punktacij in velike narodne manifestacije v Nišu. Povedal je tudi, da bo ljubljanska okolica v prihodnosti volila po dva poslanca. Združenje občin se bo izvršilo na ta način, da bo vsaka občina

štela vsaj po 3000 prebivalcev. Pri vprašanju agrarne reforme je navedel, da bo ta reforma zadelo tudi cerkvena posestva. Na koncu je razpravljalo še o novih zakonih, ki se pripravljajo, tako o zakonu o telesni vzgoji in o zakonu o gasilcih. Poročilo poslanca g. Komana je skupščina z odobravanjem sprejela na znanje.

Po kratkih govorih zastopnika banovinskega tajništva g. Parcerja in banovinskega svetnika g. Babnika, ki je izčrpno poročal o vprašanih kmetijski politike in o banovinskem proračunu, se je razvila živahna razprava, v katero so posegli odposlanci skoro vseh organizacij v srezu. G. Ceru iz Zgornje Šiške je govoril o uradništvu, g. Čepelnik iz Iške vasi je izpregovoril glede podpor, g. Kos iz Ljubljane o potrebi, da se nekaj ukrene proti tujcem, ki imajo tovarne v naši državi, župan g. Seme iz Most o previsokih pristojbinah, ki jih občine plačujejo za cepljenje koz, g. Kovač z Rudnika o novi stranki, ki se snuje. To zadnje vprašanje je pojasnil poslanec g. Koman, da je nova stranka izšla iz kluba, ki je prvotno štel do 30 poslancev, od katerih pa se je že polovica vrnila v JRKD. O vprašanju, kako naj bi se shodi JRKD pripravljali v bodoče čim bolj smotrno, so govorili odposlanci g. Tomaž iz Zgornje Šiške, g. Grad iz Beričevega, g. Ramovš iz Borovnice in g. Šušteršič iz Št. Vida, pojasnila pa sta dala poslanec g. Koman in tajnik g. Borštnik.

Živahna razprava se je razvila o vprašanju članarine. Tajnik g. Borštnik je poročal o predlogu banovinskega tajništva, naj bi stranka poiskala med svojimi člani ljudi, ki bi prispevali večje zneske v sresko blagajno. V ta namen naj bi vsaka organizacija sestavila imenik premožnejših članov, ki bi prispevali v to svrhu. V razgovoru je odposlanec g. Kovač menil, da bi se

Nato je prišel v razpravo načrt, kje naj se v najbližji bodočnosti priredijo večji shodi. Tajnik g. Borštnik je poročal, da so v načrtu shodi na Viču, v Preserju, Beričevem, Št. Vidu in na Igu. Vsi odposlanci so izrazili željo, naj bi se shodi čimbolj pogosto prirejali.

Pri točki o samostojnih predlogih je odposlanec g. Jamnik z Viča sprožil vprašanje o skorajšnji ustanovitvi gospodarskega sveta, ki bi se bil moral osnovati že v juniju lani. V smislu spomence, ki jo je v imenu viške organizacije prečital, in po kratkem razgovoru, v katerega so posegli poslanec g. Koman, odposlanec g. Kovač in podpredsednik g. Mesec, je bil soglasno sprejet sklep, naj se osrednjemu odboru JRKD, vladi in poslancem sporoči želja, da se gospodarski svet v najkrajšem času organizira.

Za tem so odposlanci sprožili še dolgo vrsto perečih gospodarskih in socialnih vprašanj, tako zlasti o zavarovanju kmetijskih delavcev in o zavarovanju pred nezgodami, ki je potrebno tudi za kmečke gospodarje. Odposlanec g. Medved se je zavzemal za borbo proti šušmarstvu v obrtništvu, g. Ogrin z Laverce pa proti nadlogi, ki jo za deželane pomenijo brezštevilni potujoči brezposelni živahni razgovor se je razvil o vprašanju, kako naj bi oblastva omejila in zatrla nezakonito prodajanje vina na deželi. Odposlanec g. Ramovš je povabil državne nameštence v stranko. Navedel je tudi, da se na deželi pogosto pojavljajo ljudje, ki na sumljiv način za malenkostne obresti ponujajo posojila. Veliko pozornost je skupščina posvetila tudi gibanju, ki ga izkazujejo nekatera razpuščena prosvetna društva.

Ali si že obnovil članarino Vodnikove družbe?

Ivan Albrecht:

Bogastvo zvestobe

Smrt in zaroka

Natanko na dan svetega Avgušlina, svojega patrona, je sredi najlepšega majniškega cvetja oče Plaznik za vedno zatisnil oči. Bilo je sredi dopoldneva, ko se po cvetju in travi še bleste rosni biseri v soncu. Pod oknom bolnikove sobe je bil vrt kakor sam božji paradiz. Po drevju so skakljale in se pozibavale razigrane ptice pevke ter žgoleč in gostoleč razodevale svoje veselje, češ:

«Kako lep, lep, nebeško lep je ta prebueni pomladni svet!»

Kamor seže oko, povsod sočno zelenje. In v zelenju cvetje. Tu zlatorumene kalužnice in neštete zlatice, tam bele in rožno nadahnjene marjetice, po prisojnih brdih temnovijoličasti svišč s svojimi pokončnimi cvetnimi čašami, kakor da je pregrnjena slavnostna miza za slavnostne goste. Drevje je vse v nedeljskem nakitu. Slednje kliče in vabi k sebi. Roji marljivih čebel obletavajo cvetje, godrnjavi čmrlji se zibljejo s cveta na cvet in metulji, metulji! Oj, kakor snežen je glogov belin, za njim jadra citronček, z druge strani pestri pavlinčki in nešteto njih, drug lepši od drugega, celi roji malih modrinov s sinjimi krili, pa biserniki in bojarski admirali, neprekosljivo bogat svet lepote in razkošja. Ali ne nosi lastovka ognjenega dragulja pod vračom? Kako razposajeno se vendar smejejo grlice v krošnji košate

bukve. Z jablane se oglašajo škinkavec, nekje v grmovju kliče kos družico, a visoko pod nebo se vrtinčasto vzpenja škranček in gostoli, gostoli, da se kakor v čudovitem snu staplja njegova pesem z morjem sončnih pramenov v eno razkošno, brezimno ubranost in lepoto.

Joj, kako lep, neizmerno lep je ta sveži pomladni svet, ki ga trudne oči očeta Plaznika ne smejo in ne morejo več gledati, ne danes in ne nikdar več! Soba, kjer leži gospodar Avguštin, je polna vonja po svečah in kadilu. Ob vznožju stoji duhovnik, sivolasi gospod Luka, in polglasno bere molitve za umirajoče. Ob vzglavju kleči žena Matilda. Rdeče obrobijene oči so brez solz in lice zgolj izraz bolečine. Trideset let je verno drugovala možu, delila z njim radosti in bridkosti. Popolnoma se je strnila v eno s tem tršatim, malobesednim možakom, ki zdaj odhaja. Tam v adventu ga je bilo prijelo in potem je bolezen iz dneva v dan bolj zmagovala. Šest mesecev je Plaznikova upala in trepetala, nešteto noči skrivaj prejkala in prosila Boga, naj ji vsaj še malo ohrani moža. Zdaj, ko je videla, da je vse zaman, ni bilo nobene solze več v njenih očeh. Vse je posušila dolgoletna bolečina. Kraj matere je stal Plaznikov edinec Klemen in držal umirajočemu očetu gorečo svečo. Za njima je klečala in skrivala objokani obraz v dlani rejenka Pavla. Zdaj pa zdaj jo je premagal glasev plač, ki se je mešal z bolnikovim hropenjem in duhovnikovo molitvijo kakor krik žugane, v puščo pregnane živali s skrivnostnim šumom, ki nastaja včasih pred

nevihto po gozdeh. Spreddaj v hiši so bili v molitvi zbrani sosede in sosede ter so pričakovali, kdaj se zgodi tisto neizbežno.

Nenadno je tedaj duhovnemu gospodu zastala beseda, nato pa je po kratkem premolku pozval:

«Molimo za rajnega!»

Glave so se sklonile in vsa hiša je bila polna edine prošnje:

«Gospod, daj mu večni mir in pokoj in večni luč naj mu sveti!»

Plaznikova se je ječe vrgla možu na ohlajene prsi, Klemen si je otiral solze, a Pavla je še vedno klečala in ni mogla razumeti.

«Bog vas tolaži!» se je poslovil gospod Luka in Pavla se je dvignila. Mrličeve osteklenele oči so bile mirno zamaknjene nekam skozi okno. Ko se je Pavlin pogled ujel z njimi, jo je zazeblo. Počasi je stopila k vzglavju in zaklopila veke, medtem ko je sosod Dreven položil po stari šegi na vsako po en srebrič in je mati Drevenka z belo rutico zavezala mrliču usta, da se mu ne bi povesila in razklenila spodnja čeljust.

Klemena je tiščalo v prsih. S silo je odtrgal mater od mrtvega očeta in jo skoro odnesel gor v čumnato ter jo položil na posteljo. Govoril ji je, da sam ni vedel kaj, ko pa je odšel, je srečal v veži Pavlo. Bila je kakor seaca in čisto izgubljenka. Morda sta se srečala s pogledi, nemara pa tudi samo z otožno mislijo. Kakorkoli: Klemen je nevede in skoro nehote segel dekletu v roko in vzdihnil:

«Moj Bog!»

Politični pregled

Z ukazom Nj. Vel. kralja je bila na predlog predsednika ministrskega sveta sprejeta ostavka ministra za kmetijstvo in vode g. Juraja Demetroviča. Na njegovo mesto je bil imenovan senator dr. Ljubomir Tomašič iz Zagreba. Nadalje je bil s kraljevim ukazom imenovan za ministra brez portfelja narodni poslanec in bivši minister dr. Grga Angjelinovič.

Novi kmetijski minister dr. Ljuba Tomašič.

je vsem narodnim ljudem dober znanec. Rodil se je l. 1879. v Smokvici na otoku Korčuli. Kot odvetnik se je naselil pred vojno v Trstu, kjer je najvneteje sodeloval z ostalimi slovenskimi narodnimi voditelji. Dr. Tomašič govori slovenski prav tako dobro kakor srbskohrvatski. Pozneje se je preselil v Zagreb, kjer se je politično udeleževal v vrstah bivše Samostojne demokratske stranke, v kateri je zavzemal odlične položaje. Novi kmetijski minister je znan kot odličen pravnik in javni delavec in se je mnogo bavil s kmetijskim vprašanjem.

Pariški list «Populaire» se bavi s kongresom avstrijskih krščanskih socialistov, ki se je vršil v Salzburgu, in piše med drugim: Avstrijski krmilarji si prizadevajo predstaviti nam kancelarja dr. Dollfussa kot edinega človeka, ki je sposoben rešiti Avstrijo pred hitlerijanstvom. Od nas zahtevajo, naj ga ne napadamo, marveč podpiramo. Na Francijo zlasti pritiskajo, naj izplača, kar je obljubila, kajti sicer se bo dr. Dollfuss umaknil z vodstva avstrijske politike in potem da bo Avstrija neizogibno podrejena Nemčiji. Toda kako pride Francija do tega, da bi morala politično in

denarno vzdrževati Mussolinijevega agenta!

Kaj še ne spoznajo, da je sedanja avstrijska politika, četudi je na zunaj naperjena proti hitlerjencem, dejansko fašistična politika italijanske barve, ki ima za smoter ustvaritev nove trozveze med Avstrijo, Madžarsko in Italijo? Ali ni dovolj jasno, da stremi ta politika za obnovo avstro-ogrske monarhije, kar bi v primeru povratka Habsburžanov na prestol spravilo ta del Evrope v največjo nevarnost. Ali naj Francija pomaga, da pride do tega? To vprašanje je treba do konca razčistiti. Kdor hoče rešiti Avstrijo, ta mora odločno nastopiti proti Dollfusovi politiki. Če hoče Dollfuss služiti Mussoliniju, naj išče podpore pri

Pavlina roka je drhtela in je bila mokra od solz. Klemen jo je naglo spustil in stopil v hišo, kjer so sosedje že pripravljali mrtvaški oder. Dobro uro kasneje je Plaznik mirno počival med svečami. Okna so bila zagnjena in ob vzglavju je Pavla nastavila cel gaj roženkravta, medtem ko je na mizici ob vzožju Križani s svojim mirno upodobljenim trpljenjem vlival prihajajočim kropilec nado v izravnavo vseh krivic v svojem nevidnem kraljestvu. Mirno so segale žuljave roke po brinjevi vejici in z blagoslovljeno vodo kropile mrliča. Bolj ko je šlo na večer, več je bilo ljudi.

«Bog mu daj dobro! Ta je prestal, nas pa še čaka», se je slehernik oglasil, ko je odmolil kraj mrtvaškega odra. Nato so se pomenkovali o pokojnem in o vsem, kar je bilo kakorkoli z njim v zvezi. Seveda tudi o Plaznikovi domačiji, ki da nikakor ne bo smela dolgo pogrešati gospodarja.

«Saj ga ne bo,» je menila Drevenka, suhljata in zgovorna ženica, ki je govorila cvileče in zavoljo razredčenih zob nekam sikaje in nerazložno, «ko je vendar Klemen kakor mlad trš in ves zakoreninjen v to zemljo. Srečna Plaznikovka, ker ima takega sina!»

«Sina že, sina,» se je oglasila stara Burnica, zgubana kakor razsušena zemlja in zgrbljena, da je bila vsa kakor stlačena k tlom, «ali sam ne bo mogel vsemu kaj. Zdaj jim je bilo lahko: štirje, prav za skedenj mlatičev! Naj bo Klemen še tak, bo le manjkalo četrtega!»

Schichtov
RADION

365 SOLNČNIH DNI NA LETO!

Radion naredi gospodinjo popolnoma neodvisno od časa in vremena. Vse tisto, kar doseže ona s tem, da beli perilo na solncu, in to samo poleti, doseže z Radionom že v pralnem kotlu in ob vsakem letnem času. Zakaj že pri kuhanju prehaja na milijone kisikovih mehurčkov s čistilno peno mila vred skozi perilo — ki postane tako brez vsakega truda snežnobelo in čisto!

DELUJE V KOTLU KAKOR SOLNCE NA TRATI!

R.J.6-33

njem, ne sme se pa zanašati na to, da mu bo Francija dajala denar. Če Dollfuss potrebuje denar, naj mu ga dá Mussolini.

V Avstriji je bilo

aretiranih nad 500 komunistov,

in sicer v Gornji Avstriji 107, v Spodnji Avstriji

102, na Štajerskem 117 in na Koroškem 120. Med njimi je mnogo komunističnih voditeljev in občinskih svetnikov. Povod za te aretacije so dale preiskave v prostorih komunistične stranke, kjer so baje našli mnogo veleizdajniških spisov. Ob enem je bilo tudi v več mestih Avstrije, kakor

«Si hotela reči četrte», si je našgal pipo oče Dreven. «Gospodinje bo treba mlademu, gospodinje, ker Matildo bo tole stisnilo.»

«Kaj gospodinje, saj imajo Pavlo,» je odločala Burnica. «Kamorkoli gredo ponjo, ne bodo našli boljše.»

Nekaj se jih je zaporedno odkajljalo, češ:

«Čas prinese svoje, čudežev pa bolj malo!»

Ta in oni se je ozrl po sobi, ako ni morda kateri domačih v bližini. Ker ni bilo nikogar, se je beseda kmalu tako razvnela, da so ljudje čisto pozabili rajnega in ugibali samo o nevesti za mladega. Kar je bilo mater z odraslimi hčerami, so se vse protivile misli, da bi utegnila kdaj Pavla postati Plaznikovka.

«Je že res, da je pridna, a kri le potegne s krvjo,» je dokazovala Pucovka. «Strženovi niso bili nikoli nič prida in se dekle lahko za srečno šteje, da so jo stari potegnili po svetu.»

«Nič ne rečem,» se je oglasil Dreven, «tako črno pa le ni! Nesreča lahko vsakogar obišče!»

«Nesreča gor, nesreča dol, sam je bil Stržen kriv! Kaj se mu je bilo treba bratiti z jaro gospodo! Grunta naj bi se bil držal in pri vilah ostal, pa bi bil lahko še danes v Prelomu pošten gospodar. Samo prevzetnost ga je zmotila!» se je bolj in bolj vnela Pucovka. Stara, že skoro pozabljena zgodba je oživela.

Pred kakimi dvajsetimi leti je bil Andrej Stržen zadovoljen kmet v Prelomu. Mlada žena, brhka Meta, mu je bila povila že dvoje otrok.

Starejši je bil fant in so ga krstili za Tineta, drugorojeno je bilo dekletce. Za Pavlo so jo krstili in Plaznikovka ji je botrovala. Pa je dospel, s Tirolskega menda, prihajač in zapletel Stržena v nekšne sanjave načrte: da bosta kuhala zdravilno olje iz hojevine in kaj še vem kaj. Tujec ni imel denarja, Stržen tudi ne, a poslednji je imel kmetijo in nanjo so tovarne rade poslale potrebne stroje na upanje. Samo nekšne papirje je moral podpisati Stržen, pa je bilo opravljeno. Potlej se je godilo Bog ve kako. Tirolec se je vozaril okrog in igral velikega gospoda, Stržen pa je kuhal v tovarni, zanemarjal svoje delo, kupoval od kmetov hojevino in lezel v dolgove. Leto dni je šlo tako, iz dneva v dan bolj navzdol. Tovarna, ki je dobavila stroje, je začela pritiskati. Na mah so se vnele pravde. Tirolec je izginil kakor kavra, po Prelomu pa je završalo, da se Strženovo maje. Pol leta za tem je bil Andrej samo še po imenu gospodar: Da bi rešil dom, se je napolil v Ameriko. Čez nekaj mesecev za tem je pisal ženi, naj nič več ne upa in naj se ne brani. Potem je bilo Strženovo kmalu prodano. Andrej je sporočil ženi, naj pride s sinkom in hčerko za njim. Da jim bo v kratkem poslal karte, je pisal, in naj se žena nikar preveč ne žalosti. Novi svet daje kruha mnogim ljudem in bo morda še tudi njim obilo povrnil, kar jim je vzela lokavost stare domovine.

Medtem ko je Meta čakala, je Pavlica obolela. «Kam hočeš z bolnim otrokom na tako pot?» se je tedaj dete zasmililo botri Plaznikovki. «Če že res mora biti tako, pusti otroka pri nas. Kakor

na Dunaju, v Salzburgu in Innsbrucku aretiranih mnogo narodnih socialistov,

ki so demonstrirali proti prepovedi uniform. Na Dunaju je bilo aretiranih nad 100 narodnih socialistov.

Ruski komisar za zunanjo trgovino Rosenholz je podal daljše izjave o novih smernicah ruske trgovinske politike. Naglasil je, da bo v pogledu nabav Rusije v tujini prišlo do važnih izprememb. Govoreč o trgovinskih odnošajih s Poljsko je Rosenholz naglasil, da so se v zadnjem času zelo izboljšali in

da je prišlo med gospodarskimi krogi Poljske in Rusije do velikega zblizanja,

kar bo gotovo imelo obojestransko ugodne posledice. Kar se tiče Nemčije, je ruski izvoz tjakaj resno ogrožen zaradi kmetijskih carin in zaradi preganjanja ruskih gospodarskih organizacij po nemških oblastvih. Rosenholz

je izrazil nado, da bodo nemška oblastva sama spoznala škodljivost takega postopanja

ter da bodo v lastno korist iskala povratka v naravne odnošaje. S Francijo Rusija, žal, še nima trgovinske pogodbe, vendar pa upa, da se bo po sklenitvi pogodbe o nenapadanju tudi v pogledu medsebojnih trgovinskih odnošajev pokazalo znatno izboljšanje

Na Poljskem so se v ponedeljek vršile

volitve državnega predsednika

In je bil ponovno izvojen dr. Ignacij Moscicki. Volijo ga poslanci in senatorji. Za dr. Moscickega so glasovale vse vladne stranke, kmetijska stranka, židovska skupina in nekatere manjše opozicijske skupine. Glavne opozicijske skupine se volitev niso udeležile.

V ponedeljek je imel v ameriškem radiu ameriški predsednik Roosevelt govor o svojem načrtu za svetovno gospodarsko obnovo.

Postavil je štiri točke: 1.) Znižanje oborožitve in s tem obenem zmanjšanje strahu pred oboroženimi napadi kakor tudi znižanje državnih izdatkov in s tem znatna razbremenitev celotnega gospodarstva. 2.) Znižanje carinskih tarif in odstranitev raznih drugih omejitev v mednarodni izmenjavi dobrin. 3.) Ustalenie valut. 4.) Obnova prijateljskih odnošajev med narodi in medseboj-

svojega ga bom imela in se brigala zanj, da ti ga ohranim živega.»

Strženki se je krčilo srce, vendar se je vdala, češ:

«Nemara se tam zunaj v svetu res kaj predrugači. Saj si ne morem misliti, da za zmeraj odhajam iz Preloma. Ko si opomoremo, se vrnemo...»

«Kakopak», je pomagala botra Matilda. «Koliko jih je že žalostnih odšlo in so se srečni in veseli vrnili!»

«Samo...» je pričela Strženka, a ji je beseda brž utonila v solzah. Mislila je na vse tiste neštete, ki so se tudi bili iz gorja in obupa napotili za srečo po širokem svetu, pa jim ni bilo nikoli več dano videti, kako obseva sonce domačo vas.

«Oh, no,» je razumela Plaznikovka, če bi vam pa le kazalo tam bolje, se bo že kako uredilo. Saj se večkrat vozijo ljudje v Ameriko. Če bo na tem, mi boš pisala in pride lahko Pavla s kakšno pošteno družčino za teboj, kadar toliko odrase.»

Tako je Strženka s Tinetom odpotovala, kmetijo so razprodali, Pavlica pa je prišla v Plaznikovo hišo, kjer z domačimi otroki niso imeli ereče. Razen Klemena jim je vse pomrlo, Strženova Pavla pa je ob botrini negi okrevala in si kmalu toliko opomogla, da je bila prav ljubeč otročiček.

Tako je ob mrtvaškem odru Avgušтина Plaznika oživila polpozabljen zgodba in bi bila še kdo ve koliko časa delala ljudem preglavice, da ni stopil Klemen v mrliško sobo.

nega zaupanja. Potem je govoril Roosevelt še o ameriškem gospodarstvu in o ukrepih ameriške vlade, da se povišajo blagovne cene. Glede na padee dolarja, ki je nameravan za oživiljenje gospodarstva, je menil, da vlada ne bo dopustila, da bi se oslabiljenje dolarja zlorabljalo.

Na Daljnem vzhodu

so začeli Japonci novo ofenzivo

proti Kitajcem, in sicer so japonske čete začele južno od velikega kitajskega zidu napade, da bi pregnale Kitajce z desnega brega reke Luana. Kakor poročajo listi, pošiljajo Rusi čete proti mandžurski meji.

DOPISI

KARTELJEVO PRI MIRNI PEČI. V nedeljo so nam člani prosvetnega odseka sokolske čete zaigrali veseloigro «Kje je meja». Po igri so bili ljubki otroški nastopi. Nazadnje so nam pa pokazale članice sosednega mirnopedškega društva, kaj znajo, in so prav odlično izvajale več prostih vaj. Tudi naši fantje so navdušeni za petje in telovadbo in se prav pridno vadijo. — Te dni nam merijo tolikanj potrebno cesto do Novega mesta. Če bo kaj iz tega, bo to velika pridobitev za naše kraje.

LJUBLJANA. (S m r t n a k o s a.) V nedeljo je umrla v Ljubljani v lepi starosti 77 let gospa Marija Obrekarjeva, mati gospoda Rudolfa Obrekarja, šolskega upravitelja v Mirni peči. Naj v miru počiva!

POLJČANE. (S m r t n a k o s a.) V petek popoldne je preminil ugledni tukajšnji trgovec g. Rudolf Antončič. Štel je komaj 39 let in je bil do zadnjih dni na videz čisto zdrav, v resnici pa je nosil kal boleznj v sebi že od prevrata sem, ko je bil prišel iz ruskega ujetništva, kjer je preživel pet hudih let trpljenja po tamošnjih rudnikih, kar ga je živčno uničilo. Doma je bil iz Brežic in sin znanega tamošnjega posestnika in upokojenega tajnika pri glavarstvu. Že v zgodnji mladosti je kazal nadarjenost za trgovski poklic, ki se ga je izučil v Šmarju pri Jelšah. S svojo družico, ki je z njo lani obhajal desetletnico skupnega življenja in združenega trgovskega delovanja, je prišel v Poljčane leta 1923. Pokojnik je podpiral Sokola, bil član Čitalnice, gasilnega društva, podružnice Slovenskega planinskega društva in strelske dru-

žine. Koliko prijateljev in znancev je imel, je pokazal lep pogreb v nedeljo. Pevci Sokola so mu zapeli «Vigred» in «Blagor mu». Naj bo ohranjen pokojniku blag spomin, preostalim pa naše iskreno sožalje!

PREKOPA PRI ŠT. JERNEJU. Tudi nas je stiska potisnila v največjo varčnost in v umno in pridno gospodarstvo. Kljub stiski si je naše pridno gasilno društvo nabavilo moderno novo motorno brizgalno, na katero smo Prekopčani ponosni. Mnogo je bilo truda in dela, preden smo se odločili v teh časih za nakup brizgalne. Na binškoštni ponedeljek 5. junija bo društvo na svečan način blagoslovilo brizgalno. V zvezi s to svečanostjo privede šentjernejska gasilska župa vsa včlanjena društva k skupni vaji, odnosno na župni zlet. Naj ne manjka člana župe na tej svečanosti. Prosimo sosedna društva, naj opuste vse prireditve na ta dan in nas obiščejo. Za člane v krojih je popoldanski blagoslov obvezen. Po blagoslovitvi pa se hočemo tudi mi malo povesečiti, kar se bo zgodilo na vrtu načelnika tov. Franca Colariča in v vseh gostilniških prostorih. Pri vsej prireditvi bo sodelovala priznana gasilska godba iz Kostanjevice. Da bodo udeleženci zadovoljni, jamči društvo. Natančnejši program bo razviden s plakatov. Tovariši gasilci in naši prijatelji, na binškoštni ponedeljek vsi na Prekopo!

SV. MIKLAVŽ NA DRAVSKEM POLJU. Prostovoljno gasilno društvo bo obhajalo 21. t. m. petletnico obstoja z blagoslovitvijo gasilskega avtomobila. Kumovala bo ga. Marjeta Potočnikova, posestnica iz Loke. Vljudno vabimo tovariše gasilce in prijatelje gasilstva, naj se polnoštevilno udeležijo prireditve.

VRHNIKA. (S m r t n a k o s a.) Pretekli teden je umrla na Vrhniki 84letna Marjeta Mihovčeva, vzorna mati, ki je rodila 16 otrok, od katerih je večina še pri življenju. Blaga žena, ki je pretrpela na svetu obilo gorja, je bila pokopana baš na materinski dan v nedeljo. Plemeniti pokojnici, ki je bila spoštovana na Vrhniki in v vsej širni okolici, kjer so jo poznali, je bila mati višjega monterja mestne občine ljubljanske g. Naceta in znanega trgovca na Vrhniki g. Ivana. Bodi ohranjen plemeniti ženi najlepši spomin!

Edina doto.

A: «Torej že imaš domačega prijatelja?»

B: «Da, in to je tudi edino, kar mi je žena prinesla za doto...»

Bližnji so mu segali v roko in izpregovorili po nekaj okornih, tolažilnih besed, Klemen pa je samo skomignil z ramami, češ:

«Seveda, čeprav človek ve, da prej ali slej mora priti tudi tole v goste, je nazadnje le vselej prezgodaj. Vsaj nekaj let naj bi bili oče še živeli.»

V Klemenovi besedi je bilo tolikanj toplega miru, da so se nekaterim ženskam posvetile solze v očeh.

Kmalu za Klemenom je prišla Matilda, vdova, mati, vsa izgubljena in strta. Čim je stopila v sobo, so jo obile solze, da ni nikogar videla. Razločila je samo beli oder med svečami in čutila, da tam nemo počiva del nje same, tisti edini človek pod božjim soncem, ki mu je lahko vselej vse zaupala in potožila, tisti, ki je vedel iz slednje težave najti izhod in ni nikoli klonil. Zenske so tiho obkrožile Plaznikovko, toda ona ni slišala njih besedi. Joj, saj niti lastnega joka ni čula, tako ji je kljuvalo v glavi.

«Če bi Pavle ne imela,» se je slednjič spomnila, «bi nam bila še živina od lakote poginila te dni.»

«Saj sem dejala,» je brž zmagovala Burnica, «da je to dekle zlata vredno.»

«Bog že ve, kaj komu dá,» so pritrjevale nekatere ženske, medtem ko so druge govorile in zatrjevale, kako bi bile same pripravljene pomagati, če bi le vedele, da je res treba in prav.

Čez čas je stopila v sobo še Pavla. Tiho kakor duh je prišla in ostala za vrati. Bila je deležna

dosti sočutnih in božajočih pogledov, le Drevenka se je obrnila proč, ko je opazila sosedovo rejenko. Pavla tega ni niti videla in je na kratko povedala gospodinji, da je pri živini in drugi živadi vse opravljeno.

Bilo je že kasno čez polnoč, ko so se ljudje počasi razšli. Pri mrliču je ostal razen domačih samo svetarnik, krivonogi Peter, ki je že kdo ve koliko let opravljal v Prelomu ta posel. Natrosil je na sveče soli, da ne bi prehitro gorele, strnil stenje in se napol zleknil po klopi za pečjo. Okrog rok si je ovil debel rožni venec in pozval domače:

«Kar lepo lezite zdaj! Očetu bom že jaz stregel, kolikor bo zdaj treba.»

Pavla se je zdrznila. Petrov glas se ji je zdel kakor odmev iz groba, tako je bil zamolkel in globok. Morda se je prav zavoljo tega spomnila:

«Oh, Peter, menda vam še niti nič jesti nismo dali nocoj...»

Prinesla mu je žganja in kruha in svetarnik je zadovoljno segel po jedi in pijači. Mati Matilda se je na sinovo prigovarjanje malo naslonila v čumnatu na posteljo, Klemen in Pavla pa sta drugovala svetarniku.

«Kakor sem sirota brez staršev,» je dejala Pavla, «mi je zdaj le ljubše, da nisem nikoli doživljala tega udarca...»

«Ej, res,» je vzdihnil Peter. «Andreja je hitro pogoltnilo.»

(Dalje prihodnjič.)

GOSPODARSTVO

Tedenski tržni pregled

ZIVINA. Na živinskem sejmu v Ljubljani so bile za kilogram žive teže nastopne cene: voli I. vrste 4'50 do 5'25, II. vrste 3'50 do 4'50, III. vrste 3 do 3'50, krave debele 3 do 4'50, klobasarice 2 do 3, teleta 5 do 7 Din. Klavne konje so prodajali po 300 do 400 Din, ostale pa do 4000 Din. Prasce za rejo, 6 do 12 tednov stare, so prodajali po 180 do 220 Din, težje tudi nekoliko dražje. Na zadnjem ptujskem sejmu so govejo živino so bile za kilogram žive teže naslednje cene: krave 2 do 3'75, telice 2'50 do 4'75, voli 3 do 4'50 in biki po 2'50 do 3'50 Din. Konji so se prodajali po 500 do 3650 Din za glavo. Na svinjskem sejmu v Ptujju so se prasce prodajali po 100 do 200 Din za rilec, svinje na po 7 do 9'50 za kilogram žive teže.

VINO. Vinska trgovina v dravski banovini je še vedno skoro na mrtvi točki. Prodajo se le malenkostne količine po večini srednjih namiznih vin. Zato so tudi cene nestalne in se ravna po zahtevani količini. Enako je v vseh drugih banovinah naše države, kjer so večji pridelki in velike zaloge. Zlasti slaba je vinska trgovina z banatskimi vini, ki se ne morejo kljub izredno nizki ceni po 1 Din in še nižji nikamor spraviti.

HMELJ. Na žateškem hmeljskem trgu je povpraševanje po hmelju nadalje zelo živahno. Zaradi majhnih zalog pristajajo kupci na vedno višje cene. Kupuje se predvsem za ameriški račun. Ob koncu tedna je znašala cena žateškemu hmelju že 2000 do 2200 Kč za 50 kg (87,40 do 96,15 Din za kilogram) nasproti 1750 do 2000 pred enim tednom in 1600 do 1800 pred 14 dnevi. Tudi po hmelju iz leta 1931. je bilo povpraševanje zelo živahno. Ta hmelj je ob koncu prejšnjega tedna že dosegel ceno 750 do 830 Kč za 50 kg (32,80 do 36,30 Din za kilogram) nasproti 500 do 600 Kč pred enim tednom in 450 do 550 Kč pred 14 dnevi. Cene naraščajo tudi v Nürnbergu v Nemčiji.

Vrednost denarja

Na borzah smo dobili v devizah (prišteje se premija v znesku 28 in pol odstotka):

- 1 holandski goldinar za 23'06 do 23'17 Din;
- 1 ameriški dolar za 48'19 do 48'47 Din;

100 francoskih frankov za 225'82 do 226'94 Din;
100 češkoslovaških kron za 170'90 do 171'76 Din;
100 italijanskih lir za 298'79 do 301'19 Din;
100 nemških mark za 1350'14 do 1360'94 Din.

Avstrijski šiling se trguje po 8'40 do 8'50 Din. Vojna škoda se je trgovala po 190 Din, investicijsko posojilo pa po okrog 42 Din.

Sejmi

- 15. maja: Polom - Vrbovec, Trbovlje, Cerknica, Ponikva ob južni železnici;
- 16. maja: Moravče, Kočevska reka, Studenec (srez Krško), Pilštanj, Krško-Videm, Lukovk (Trebneje);
- 19. maja: Beltinci, Sv. Lenard v Slovenskih goricah;
- 20. maja: Tržič.

Kratke vesti

— Na banovinski vinarski in sadjarski šoli v Mariboru se prične novo šolsko leto 15. septembra. Šola je dvoletna in ima internat za 60 gojencev in 57 ha veliko posestvo z vsemi kmetijskimi panogami. Za sprejem sta potrebni starost najmanj 16 let in z dobrim uspehom dovršena osnovna šola. Kmečki sinovi, ki ostanejo po končani kmetijski šoli doma, imajo pri sprejemu prednost. Sprejme se tudi nekaj izven zavoda stanujočih. Mesečna vzdrževalnina znaša od 25 do 300 Din in se določi po premoženjskih razmerah prosilcev. Prošnje za sprejem (kolek za 25 Din) je poslati ravnateljstvu najkasneje do 15. julija ter priložiti: krstni list, domovnico, odpustnico, odnosno zadnje šolsko izpričevalo, izpričevalo o navedenosti pri onih prosilcih, ki ne vstopijo v zavod neposredno iz kake druge šole, obvezno izjavo staršev, odnosno varuha, da bodo krili stroške šolanja. Pridni sinovi manj premožnih posestnikov, ki žele znižanje mesečne vzdrževalnine in banovinsko štipendijo ali štipendijo sreskega kmetijskega odbora, morajo priložiti tudi premoženjski izkaz z uradno navedbo višine zemljiškega davka in gospodarskega stanja staršev in izjavo, da ostanejo po končanem šolanju na domači kmetiji. Podrobnejša pojasnila daje na željo ravnateljstvo.

— Kmetijski tečaj v Dupljah pri Tržiču. Sresko načelstvo kranjsko priredi v Dupljah pri Tržiču v nedeljo 14. t. m. celodnevno živinorejski

in sadjarski tečaj. Razen kratkih predavanj o govedoreji, svinjereji in sadjarstvu se bodo vršila tudi obširna praktična razkazovanja v hlevih, svinjakih in v sadovnjakih. Tečaj se prične ob 8. dopolne in bo trajal z opoldanskim odmorom do 17. popoldne. Kmetovalcem iz dupljanskega, kriškega, kovorskega in nakelskega okolišja priporočamo, da se udeležijo tečaja v čim večjem številu. Predavanja dopolne bodo važna tudi za gospodinje in dekleta.

— Žrebčarska plemenilna postaja pri Sv. Juriju ob južni železnici. Pri Sv. Juriju ob južni železnici je na posestvu g. Martina Šporarja v neposredni bližini železniške postaje žrebčarska plemenilna postaja, kjer stojita dva žrebca belgijske pasme. Na to postajo se opozarjajo konjerejci iz celjskega, konjiškega, šmarskega in laškega sreza.

DOMAČE NOVOSTI

* Kraljev dar za spomenik Vuku Karadžiću. Nj. Vel. kralj je odredil, da se iz dvorske blagajne izplača odboru za postavitve spomenika Vuku Karadžiću v Loznici 5000 Din kot prispevek prestolonaslednika Petra in kraljevičev Tomislava in Andreja.

* Kongres četnikov. Na svečan način so v soboto jugoslovenski četniki v Pčinju pri Kumanovem proslavili tridesetletnico početka četniške akcije v borbi za narodno osvobodjenje in uedinjenje. Leta 1908. so prvič nastopili in od takrat do konca svetovne vojne krepko sodelovali v osvobodilnih borbah. Na proslavi se je zbralo nad 1000 odposlancev iz vse države. Četnike iz dravske banovine je zastopalo večje odposlanstvo pod vodstvom gg. Vladimira Kapusa in Hrovatina. V proslavo 30letnice je bila v soboto svečano blagoslovljena grobnica v Tabanovcu, kjer je padlo v osvobodilnih borbah največ četnikov. Po cerkvenih svečanostih se je vršilo slavnostno zborovanje, ki ga je vodil četniški vojvoda Kosta Pečanac. Z velikimi počastitvami sta bili sprejeti pozdravni brzojavki Nj. Vel. kralju in ministru za vojsko in mornarico.

* Lep shod poslanca Prekoška v Št. Rupertu nad Laškimi. Predzadnje nedeljo je imel poslanec g. Prekošek shod v Št. Rupertu nad Laškimi, da čuje potrebe in želje ljudstva. Zborovanje je vodil šolski upravitelj g. Povh. Vsi prostori Selškove

Mirko Brodnik: 16

Goljava

Vse v izbi je bilo še prav tako, kakor tisti dan, ko je Smrekarica umrla. Zato ni hotel prvi dan spati v njej. Šel je na podstrešje, in si pripravil ležišče na senu.

Po vasi se je hitro razvedelo, da se je mladi Kosmač vrnil. Preden je minila ura, je vedela že vsa vas.

Tudi stari Kosmač je zvedel. Sedel je v krčmi in pil. Pil, kakor vse te dolge mesece, kar je bil sam. Ko mu je krčmar povedal, da je sin na vasi, je široko odprl usta in ga začudeno pogledal.

«Kaj? Vrnil se je?» je zajecjal. «Janez se je vrnil? Daj, povej! Ali je res?»

«Res, če ti pravim. Pri Kavcu je bil. Videli so ga, ko je šel od njega.»

Starcu so se zašibila kolena. Ne da bi se bil zmenil za goste, ki so silili vanj, je pobral klobuk in šel.

Domov je krenil. Na Goljavo, ki je bila nekoč tako lepa, tako mogočna, zdaj pa zapuščena, uborna.

Pijanost ga je med potjo minila.

Čisto trezen je bil, ko je odprl lesa in stopil na dvorišče.

«Hej, Meta!»

Starka je prihitela na prag. Kar začudila se je, ko je čula spet prijazen glas. Tako prijazno gospodar že dolgo ni govoril.

«Hej, Meta! Janez se je vrnil. Janez je na vasi!»

«Kaj, Janez! Ali je res prišel? Kje je?»

«Na vasi je. Vrnil se je. Goljava ga je priklicala!»

Najrajši bi ji bil padel okoli vratu. Vedel je, če se Janez vrne, bo Goljava rešena, drugače bo morala propasti, kakor staro drevo, ki nima novih sokov, ker se mu suše korenine.

Še stari Miha je prilezel iz hleva, ko je čul veseli gospodarjev glas.

«Meta, ali imaš kaj v shrambi? Pripravi za Janeza! Vrnil se je, je neprestano ponavljal stari Kosmač. «Vrnil se je, sprejeti ga mora Goljava, kakor se spodobi!»

Meto je zaskrbelo. Shramba je prazna. Nekoč so visele v njej težke krače. Zdaj je bilo komaj nekaj hlebcev črnega kruha. «Pa bom že kako naredila», si je mislila. «Seveda, gospodar ima prav. Sprejeti ga bo treba, kakor se spodobi...»

«Bo že šlo» je rekla.

Kakor bi bilo prišlo novo življenje že ob sami vesti, da se mladi gospodar vrača!...

Meta je skočila k sosedu. Že dolga leta sta si bili dobri, zato ji je tiho potožila, da nima ničesar v shrambi. In res, starka se je je usmilila in z zadovoljnim obrazom je Meta prinesla domov dobroto, da jih je komaj vlekla. Ni bilo toliko,

toda Meta je bila že slabotna. Osmi križ jo je že tlačil k tlom...

Pripravila je večerjo, kakršne že dolgo ni bilo na Goljavi.

Stari Kosmač je stal na pragu, čeprav je bilo hladno, in gledal proti vasi. Bela cesta se je ostro odražala iz mraka. Semtertja je zagledal senco na njej.

«Janez prihaja!» si je rekel in nekaj pri srcu ga je stisnilo.

Toda ko je prišla senca bliže, je videl, da ni Janez.

In še pozno v noč je stal na pragu. Gledal je, gledal...

Janeza ni bilo.

Ko je ura na vaškem zvoniku odbila enajsto, je zaklenil vrata in z ubitimi koraki krenil v sobo. Meta je stala ob ognjišču in s pobešeno glavo strmela v tla. Tudi njo je bolelo, da mladega ni bilo domov.

Miha pa je šel skrivaj na vas gledat, kje je Janez. Pozno po polnoči se je vrnil na Goljavo in Meti tiho povedal, da je videl luč v Kavčevi hiši, kjer je nekoč stanovala Janezova ljubica.

Tretje poglavje.

Tudi drugo jutro Janeza ni bilo domov. Stari Kosmač je mrko gledal predse, ko je zvedel, kam je šel sin.

«Domov ga ni bilo», je trpko rekel. Nič drugega. Sedel je v izbi za mizo, s pestmi podpiral glavo in dolgo, dolgo strmel predse.

gostilne so bili nabito polni. Narodni poslanec g. Ivan Prekoršek je v poljudnih in stvarnih izjavah podal sliko dela narodne skupščine, ki je prevzela v hudih časih veliko odgovorno delo. Zadolžitve kmetov, visoka obrestna mera, nezaupanje v denar in denarne zavode, prizadevanje za pomoč kmetu zaradi nesorazmerno nizkih cen poljskim pridelkom, izterjavanje davkov in skrb za znižanje brezposelnosti so bila v glavnem vprašanja gospodarskega značaja, o katerih je govoril g. poslanec. Mnogo zanimanja in pritrjevanja je dosegel g. poslanec tudi za poročilo o novem občinskem zakonu, ki določa velike občine tam, kjer krajevne razmere to dopuščajo. Ob burnem pritrjevanju zborovalcev je izrekel poslanec ostro obsodbo nad onimi, ki so poizkušali rušiti osnove skupne domovine, ki tega početja ni smela še dalje mirno trpeti. Po občirni razpravi, pri kateri je govorilo več domačinov in domači župan gospod Pušnik, je bilo lepo uspelo zborovanje zaključeno z zaupnico in zahvalo g. poslancu.

* **300 rudarskih rodbin v obupni bedi.** Na znanem posvetovalnem sestanku pri banski upravi o položaju v rudarskih revirjih je bila stavljen zahteva, naj bi TPD velikonočno redukcije 412 rudarjev odložila vsaj za šest tednov, da bi se med tem časom organizirala zasilna dela in se na kak druga način našla sredstva za preživljanje bednih rudarskih rodbin. TPD na anketi ni mogla dati dokončnega odgovora, zdaj pa je odgovorila, da so redukcije neodločljive. Večina reduciranih rudarjev je delala svoj zadnji ših v petek 28. aprila in od tedaj je najmanj 300 veččlanskih rudarskih družin brez vseh sredstev za najnujnejše življenjske potrebščine. Dokler so redniki teh družin delali, so zaslužili toliko, da je prišlo mesečno na vsakega rodbinskega člana vsaj po nekaj desetakov, zdaj pa so te družine že dolgo brez beliča in tudi brez hrane, ker so konzumi zanje zaprti in že davno izčrpani vsi krediti v drugih trgovinah. Izčrpani so tudi vsi pomožni in prehranjevalni odbori. Za organiziranje zasilnih del, pri katerih bi se začasno zaposlili redniki najbednejših rodbin, je potrebno najmanj mesec dni. Za stradane in obupane rodbine je to dolga doba, tako dolga, da lahko veliko število izmognanih delavcev, žen in otrok med tem časom pomrje od lakote. Skrajna beda se dá preprečiti le s takojšnjo pomočjo, ki bi iznašala okroglo 150.000 Din, če računamo za vsako rodbino po 500 Din, kolikor je najnujnejše potrebno za mesečno prehrano veččlanske družine.

* **Westfalski izseljenci pridejo na proslavo Narodne strokovne zveze.** Zveza jugoslovenskih delavskih in podpornih društev v Nemčiji je sporočila vodstvu Narodne strokovne zveze, da se udeleži 11člansko odposlanstvo slavnosti 25letnice gibanja narodnega delavstva. Na proslavo pridejo med drugimi predsednik zveze g. Pavel Bolha, podpredsednik zveze g. Dobršek, predsedniki društev iz Buerja, Dorstfelda, Ewinga, Lindenhörsta in Osterfelda. Z njimi dospejo tudi zastopniki zveze naših izseljencev iz Holandije s predsednikom Jugoslovenske narodne podporne zveze v Holandiji. Naši izseljenci bodo pripeli na novi prapor NSZ spominski trak. Westfalski izseljenci dospejo v Ljubljano že 11. t. m. z večernim brzim vlakom ob 19.35.

* **Enotno socialno skrbstvo v Trbovljah.** Za zadnji seji je sklenil trboveljski občinski odbor, da se vse socialno-politično delo v občini osredotoči v občinskem socialnem odboru. V njem je pet občinskih odbornikov, k sodelovanju pa se pritegnejo tudi zastopniki onih korporacij, ki bodo v socialno-politične svrhe prispevale, in pa zastopniki važnejših dobrodelnih ustanov. Vse socialno-politično delovanje preide zdaj na ta odbor. To osredotočenje socialnega dela je bilo potrebno. Občina je dajala posameznim dobrodelnim ustanovam podpore in tako se je često dogodilo, da so uživali nekateri podpore od dveh ali celo več takih ustanov, drugi pa zopet od nikoder. Posledica osredotočenja je tudi razid dosedanjega prehranjevalnega odbora na občini.

* **Trboveljski slavčki v Češkoslovaški.** Dne 3. t. m. so se odpeljali naši mali trboveljski pevci na pevsko pot, da poneso našo pesem med brate Čehoslovake. Za pot jim je bilo vse v najlepšem redu pripravljeno. Železniška direkcija je dala na razpolago dva udobna vagona, ki sta vozila tudi preko meje, da malim pevcem ni bilo treba nikjer prestopati. Tudi za prehrano med dolgo vožnjo je bilo vse pripravljeno. Slavčke je spremljalo več učiteljev. Kakor javljajo iz Češkoslovaške, so bili naši mali slavčki povsod nad vse prijazno sprejeti in so na svojih koncertih povsod dosegali velike uspehe.

* **Na občnem zboru Političnega in gospodarskega društva za Slovence na Koroškem** pred dnevi je pri volitvah dosedanji zaslužni predsednik g. Krajger izjavil, da mu njegovo zdravstveno stanje ukazuje odložitve tega častnega mesta. Za novega predsednika je bil nato izvoljen deželni poslanec g. dr. Petek. Po volitvah se je razvila

živahna razprava o bodočem političnem delovanju. Te dni se vrši ustanovni občni zbor Kmečke zveze. Za predsednika je bil izvoljen zbornični svetnik g. Gril. Volitvam je sledil razgovor o najnujnejših korakih, ki se naj store v pomoč slovenskemu kmetu na Koroškem.

* **Tudi iz vseh cerkev v Julijski krajini naj izgine naš jezik.** V zadnjem času so pričela fašistična oblastva izvajati nov pritisk na slovensko in hrvaško duhovščino v Julijski krajini. Na vse načine se trudijo, da bi pregnali slovenščino in in hrvaščino tudi iz cerkve, kjer sta našli poslednje zatočišče. Tako je bila ob koncu preteklega meseca pozvana k puljskemu prefektu vsa slovenska in hrvaška duhovščina v Istri. Puljski prefekt je zahteval od duhovnikov, naj ne pridigajo več v hrvaščini ali slovenščini, marveč le v italijanščini. Svojo zahtevo je utemeljil s trditvijo, da se je zdaj ves naš tamkajšnji življenjski vzhval v italijanščino in v nove razmere, ki jih je ustvaril fašizem v Julijski krajini, da tudi italijanščino docela razume in gladko govori. Zaradi tega da ni več treba, da bi se služba božja, cerkvene pridige in cerkveno petje vršili v našem narodnem jeziku. V Trstu je pritisk še hušji. Po prizadevanju fašistične organizacije pri Sv. Jakobu in krajevnih oblastev se je morala vršiti na veliki petek v cerkvi pri Sv. Jakobu poleg slovenske tudi italijanska pridiga. Poleg tega izkušajo fašisti v čim večji meri ovirati slovenske obrede v cerkvah. Znano je, da upravlja rojansko župnijo italijanaš Jurca, ki si je pred leti izpremenil svoj priimek v Di Giorgi. Ta župnik podpira fašistične zahteve glede slovenskih pridig ter je naposled določil, da se smejo službe božje za Slovence v rojanski cerkvi vršiti v nedeljah le ob 6. zjutraj. Tudi slovenske večernice in šmarnice, ki so se doslej vršile ob 6. zvečer in se je pri njih zbiralo izredno mnogo slovenskega ljudstva, so bile ustavljene. Namesto njih so bile uvedene italijanske. Naposled je bilo v Rojanu prepovedano sleherno cerkveno petje v slovenščini.

* **Škofov grad na Goričanih dom slepih.** Društvo za zgradbo Doma slepih v Ljubljani je imelo nedavno redni občni zbor. Predsednik stolni župnik in kanonik g. dr. Tomaž Klinar je opisal, kako se društvo stalno prizadeva, da bi se zgradil dom. Počastil je spomin pokojnega odbornika Janka Jegliča, ki je bil vzorno požrtvovalen delavec v dobrodelnosti, in veletrgovca Roberta Kollmanna, ki se je v oporoki spomnil ubogih slepcev. Tajnica ga. Minka Skabernetova je po-

Olajšanja, ki je prišlo včeraj na Goljavo, ni bilo več. Spet se je vrnila svinčeno težka mōra, ki jo je tlačila že dolge mesece.

In temu se je pridružila še nova skrb. Dopoldne se je zglasil v hiši davčni izterjevalec. Gospodar ga je neprijazno sprejel.

«Spet niste plačali davkov,» je suho rekel, «čeprav je že davno potekel rok. Rubil bom!»

«Rubili boste?» je odvrnil stari Kosmač, kakor da ga ta vest ne bi nič briga'a. «Kar zažnite...»

In vrnil se je v svojo sobo.

Težke misli so ga morile. Zdaj šele je videl, kako daleč je Goljavo zavozil. V miznici je ležal cel kup pisem. Največ jih še odprl ni. Jemal jih je v roko, drugo za drugim, in jih gledal. Sami računi, same terjatve, sami opomini. V desetisoče gredo. Kako jih bo plačal? Kje naj dobi denar? Saj mu še v gostilni neradi dajo na upanje! Prej se je tolažil z žetvijo, toda žita je bilo hore malo. Komaj da je z izkupičkom Meta potolajila najsitnejše upnike. Tudi sadje je slabo obrodilo in še tega ni mogel spraviti v denar. Hlev je skoraj prazen. Dve kravi sta še v njem, toliko, kolikor potrebuje za do n. Leto dni bo že, kar je krulil v svinjaku poslednji prašič. Kašča je prazna, gozd je prazen. Samo stoletne bukve še stoje v hribu. Ko padejo še te, pade Goljava...

Ni je rešitve. Pač, bila bi...

Goljava se podira. Prestol se maje goljavskemu kralju in on si ne more pomagati. Z njega bo moral zlesti, da ga ne pokoplje pod svojo težo.

Ni je rešitve. Pač, bila bi...

Ko bi se vrnil sin! Ko bi hotel priti in vzeti Goljavo v svojo močno roko, jo rešiti pogube!...

Vsa vas ve, da se je sin vrnil. Vsa vas ve, da ga domov še ni bilo. Smejali se bodo staremu Kosmaču, njegovi nesreči se bodo posmehovali. Zakaj ga ni domov? Zakaj je pustil Goljavo? Zakaj je noče rešiti?

Tedaj se ga je polotila nezmerna želja, sam jo rešiti. Šel je v hlev. Miha je ždel v svojem kotu. «Tak primi za delo! Poglej, kakšno je! Gnoja že nisi izkidal pol leta!»

«Potegni voz iz hleva!»

Miha je nejevoljno vstal.

«Saj bom...»

In šel je, uprl se je v voz, toda komaj da ga je premaknil. Tla so bila nagnita, globoke jame so bile v njih. Vanje so se uprla kolesa, in zdaj se niso zganila.

«Ne morem sam. Pretežko je!»

Stari Kosmač je pristopil, uprl se je še sam, potegnil je, toda tudi on ni mogel. Roke so mu drhtele. Trde so bile. Niso se mogle lotiti dela.

In stari Kosmač je pustil voz. Ni ga mogel speljati...

Z Miho vred ga ni mogel speljati. Nekoč ga je sam. In še obložen je bil...

Tam pod hribom prebiva sin. Ko bi on hotel priti in potegniti voz iz blata... Voz — Goljavo!

Toda starec se še pomišlja. Noče skloniti glave. Noče se vdati. Še zmeraj je v njem stari ponos. Še zmeraj hoče biti kralj!

Močan hoče biti, kakor je bil nekoč, kakor je bil takrat, ko je še vlekel voz!

Tam v hribu rasejo stoletne bukve. Rešile bodo Goljavo.

«Miha, popoldne pojdeva v gozd sekat!»

«Kaj, sekat? Kaj mislite? Drevesa, da jih trije ne bi objeli, pa bi jih midva sekala? Kje? Kako?»

Popoldne je mislil iti sekat. In res je šel zdoma, res je šel v hrib, toda zavil je na pot, ki je vodila proti hiši, kjer je prebival Janez.

Četrto poglavje.

Sam Bog vedi, kako da je tisti dan sijalo solnce. Stirinajst dni je že minilo, kar ga je Janez poslednjič videl. Zdelo se mu je, da je nenadno posvetilo vanj nekaj novega življenja.

Ni vedel, kakšno je to življenje. Še slutiti ni mogel. Z zaprtimi očmi je hotel iti vanj, naj bo že kakršnokoli. Poslednje leto trpljenja ga je skoraj ubilo. Vedel je, da nima ničesar več pričakovati. Vedel je, da so minili časi, ko je bil srečen, vesel, da se ne vrnejo več. In vendar, to solnce je prebudilo v njem nekaj novega.

Tudi v starcu, ki se je bližal hiši. Toda pri njem je bilo drugače. Prejšnji dnevi megle in dežja so mu bili kakor pot v pozabo. To solnce ga je spomnilo, da je še življenje na svetu. Lepo, srečno življenje. In ob tej misli mu je bilo še težje. Še bolj se je zavedal, kako daleč je od tega življenja. Kako blizu je čas, ko ga ne bo več

dale še podrobnejše poročilo: Razmeré so take, da šteje društvo le 33 rednih, 24 podpornih in 8 ustanovnih članov. Započeta pa je akcija, da bo društvo našlo kaj več prijateljev v javnosti. Društvo najresneje proučuje ponudbo za nakup škofovega gradu na Goričanah pri Medvodah. Pogajanja so že precej dozorela in bodo najbrže v kratkem uspešno zaključena. Poslopje bo treba seveda precej preurediti, nato pa bodo imeli slepi prekrasen dom, v katerem bo tudi šola za slepo deco. Banovinski svet je letos dovolil 100.000 dinarjev za Dom slepih in 242.130 dinarjev za izdatke zavoda za slepo deco v Kočevju. Blagajniško poročilo je podal g. Smersu. Bilo je 31.034 dinarjev dohodkov, izdatkov 26.264 dinarjev, prebitka je 4769 dinarjev. Vsa društvena imovina v gotovini znaša 436.207 dinarjev, ameriški sklad pa 463.000 dinarjev. Društvo ima tudi nepremičnine, ki so ocenjene precej visoko. V glavnem je bil izvoljen zopet stari odbor.

* **Šolskim vodstvom.** Letošnji 11. ljubljanski velesojem bo od 3. do 12. junija, torej še v šolskem letu. Šolska vodstva, posebno ona na deželi, naproša uprava Ljubljanskega velesoja, naj svoje majske izlete tako uredi, da si bo mladina v zvezi z izletom mogla ogledati tudi velesojem. Na velesojem bo zbrano vse, kar more zanimati tudi mladino, dvigati njen narodni ponos in bistriti razum. Za učence vseh šol in zavodov bo znižana vstopnina po 3 Din. Dan obiska poljuben, vendar se nedeljski in prazniški popoldnevi ne priporočajo.

* **Nov vodovod izroču svojemu namenu.** Dne 4. t. m. dopoldne se je vršila v Hmelčecu pri Mirni peči kolavdacija novozgrajenega vodovoda, ki oskrbuje z zdravim vodo vasi Mali Kal, Orkljavec in Veliki Kal. Vodovod je dolg približno 5 km in zgrajen po načrtu g. inž. Guzelja, ki je vodil tudi vsa dela.

* **Kazen za obrekovanje narodnega poslanca.** Sreska organizacija JRKD za gornjegrajski srez je priredila 15. januarja v Mozirju shod, na katerem sta govorila narodna poslanca dr. Stane Rapč in Rasto Pustoslemšek. Dr. Rapč je govoril o splošnem političnem položaju, Pustoslemšek pa predvsem o stanju agrarne reforme s posebnim ozirom na gornjegrajski srez. V svojem govoru je med drugim poudarjal, da se bliža vprašanje izvedbe agrarne reforme tudi v gornjegrajskem okraju svoji rešitvi, ker je minister za kmetijstvo narodni skupščini že predložil v rešitev določeno k agrarnemu zakonu, ki določa izvedbo agrarne

reformo tudi v tem srezu. Po mozirskem shodu so se začele širiti po okraju vesti, da iz agrarne reforme sploh ne bo nič in da so bila izvajanja poslanca Pustoslemška samo pesek v oči za široke množice, češ, da se je ta poslanec dal podkupiti od veleposestnikov. Zato da govori le v svojem okraju za izvedbo agrarne reforme, v Beogradu pa da nastopa proti njej. Poizvedbe so dognale, da so se take vesti zlasti širile na Ljubnem in da sta njih očeta gostilničar Jože Tesovnik, po domače Ledeničar, in bivši župan Jože Zagožen, po domače Batel. Na pobudo dr. Teodorja Sbrizaja, odvetnika v Gornjem gradu, ki je prevzel pravno zastopstvo Pustoslemška, je na to državno tožilstvo v Celju vložilo proti imenovanim tožbo zaradi obrekovanja člana narodnega predstavništva. Obravnava se je vršila te dni pred okrožnim sodiščem v Celju. Sodnik poedinec je bil sodni svetnik Lesjak, obtožbo je pa zastopal državni tožilec dr. Josip Rus. Obtoženca, ki ju je zagovarjal odvetnik dr. Hodžar, sta svoje dejanje priznala. Tesovnik je izjavil, da je nekaj dni po shodu v Mozirju v svoji gostilni govoril: «Poslanec Pustoslemšek se je v Mozirju zavzemal za agrarno reformo, v Beogradu pa se je dal za 5000 Din podkupiti, da je glasoval za veleposestnike.» To da mu je pravil neki neznanec, kateremu je slepo verjel. Drugi obtoženec Zagožen je izpovedal, da mu je vest o podkupljenju poslanca Pustoslemška povedal Tesovnik. Ker mu je verjel, je o dogodku nato govoril še po raznih gostilnah. Obtoženca sta naposled izjavila, da sta prepričana, da je vest čisto neresnična, zaradi česar da jo v vsem obsegu preklicujeta in obžalujeta svoje dejanje. Glede na to priznanje in obžalovanje je sodnik izrekel izredno milo kazen: Obtoženec Tesovnik in Zagožen sta bila obsojena vsak na dva dni zapora pogojno za dve leti, na denarno globo vsak po 300 Din in na plačilo pravnih stroškov.

* **Obsodba župnika Marka Kranjca.** Lani septembra so se vršile ženske demonstracije pred sreskim načelstvom v Konjicah. Proti številnim obdolženkam se je vršila razprava meseca marca pred konjiškim sodiščem in so bile obdolženke po večini obsojene na večje in manjše kazni. Ko so zapuščale na dan razprave sodno dvorano in prišle pred sodišče, je pristopil k njim župnik Marko Kranjc, ki je prišel ta dan v Konjice, in vzkliknil: «Le korajžo, le korajžo, ženske, saj to je za Vas čast! Ste lahko ponosne na to!» Zaradi tega dejanja je bil obtoženec obsojen pri konji-

škem sodišču 29. aprila na 200 Din denarne kazni, odnosno 5 dni zapora, in povračilo stroškov nepogojno. Obtoženec je dejanje zanikal, vendar so priče obtoženca obremenile.

* **Dolarske milijone je podedovala.** Te dni je prejela užitkarica Marija Brodnjakova na Bregu pri Ptujju od ameriškega konzulata v Zagrebu obvestilo o ogromni dediščini, ki ji jo je zapustil neki njen sorodnik v San Franciscu. Ta sorodnik je umrl pred tremi leti in je zapustil ogromno premoženje 16 milijonov dolarjev, ki se razdeli na pet dedičev, med katerimi je tudi srečna užitkarica, ki je dobila enako obvestilo tudi že od odvetnika iz San Franciscu. Dediščine se pa ne veseli samo ženica, nego tudi njeni sorodniki, ki trdno upajo, da bo od milijonov ostalo nekaj še zanje.

* **Smrt rojaka v Senjskem Rudniku.** Pišejo nam: Nedavno smo pokopali v Senjskem Rudniku rudniškega delavca Franca Česnika, po rodu iz Savinjske doline, zvestega naročnika «Domovine», ki je po kratki mučni bolezni umrl. Bil je skrben družinski oče. Zapuščala žalujčo ženo in troje nepreskrbljenih otrok, od katerih je eden star šele nekaj tednov. Ker v Senjskem Rudniku nimamo katoliškega duhovnika stalno nameščenega, smo pokojnika spremili brez cerkvenih obredov. Bilo bi umestno, če bi imeli tu lastnega duhovnika. Pokojniku bodi ohranjen blag spomin!

* **82letni ženin in 80letna nevesta.** V Livnu so imeli čudno poroko. Poročila sta se 82letni Ivan Biljuš in 80letna Luca Šubičeva. Zaljubljena sta bila že, ko je bilo njemu 19 in njej 16 let, toda njeni starši niso dovolili, da bi se hči omožila. Potem se je pa vlekla ljubezen vse do visoke starosti. Luca se je morala omožiti z drugim, ki so ga ji bili izbrali starši, fant je pa krenil po svetu, a svoje prve ljubezni nikoli ni mogel pozabiti. Luca s prvim možem ni dolgo živela, ker ji je kmalu umrl, in pozneje se je še dvakrat omožila, kljub temu pa svojega fanta ni pozabila.

* **Zemski plaz je zasul vse vas.** Kakor poročajo iz Valjeva, se je v kolubarski vasi Berkovcu pripetila velika nesreča, ki je uničila skoro vse naselje. V Berkovsko reko se je pričela usedati zemlja in v približno dveh urah je bilo opustošeno zemljišče v površini 10 ha. V nastale razpoke se je pogreznilo 15 poslopij. K sreči se je nesreča pripetila podnevi, zaradi česar ni bilo človeških žrtev. Da se je pričel premikati hrib poleg vasi, so opazili okrog 11. dopoldne. Kmalu nato je nastala velika zemlja razpoka v dolžini

potreboval, ko ne bo ničesar več potreboval. In zdelo se mu je, kakor bi bila to pot v grob.

Težki so bili koraki, ki so ga vodili na hrib. Slabotne so bile njegove oči, komaj da je še razločil obrise hiše, čeprav ni bil več tako daleč. Zdelo se mu je, da nekdo sloni ob vratih. Bog ve, morda je on, morda ga je že opazil... Morda se bo zdaj zganil in prišel bliže. K njemu, k očetu. Ne h goljavskemu kralju. Nanj je starec že pozabil. Predolgo je že bilo, kar so mu poslednjč tako rekli.

Toda senca, ki jo je videl skozi zamegljene oči, se ni zganila. Ni se hotela zganiti. In še težji je postal njegov korak.

Zdaj je bila hiša že blizu, tako blizu, da ga je sin moral spoznati. Toda ni bilo prijaznega glasu, ni bilo klica presenečenja...

Moči so ga zapuščale. Težko je sopesl. Križeva je bila ta pot. Težak križ je nosil in najgrenkejša je bila zavest, da si ga je sam naložil. Da, sam si ga je naložil. Kralj, ki mora nositi križ!

V srce ga je zbodlo. Zbodlo ga je še bolj, ko se mu je pred očmi zjasnilo in je zagledal sina, ki je stal pri vratih in nemo strmел vanj, brez pozdrava, brez lepe besede.

«Janez!»

«Kdo me kliče?»

Kako tuj je bil ta glas in vendar je bil Janezov. Poznal ga je, čeprav se je tako izpremenil. Ni bilo v njem več ljubezni, miru, fantovstva. Kakor bi stal pred sodnikom, se mu je zdelo.

«Jaz sem. Tvoj oče»

«Moj oče?... Moj oče?... Saj ga nimam.»

Starcu se je zameglilo pred očmi.

«Kaj me nočeš poznati? Svojega očeta nočeš poznati? Svojo kri? Kliče te, ti pa se umikaš?»

«Kdo me kliče?»

«Zemlja te kliče, sin! Poslušaj jo! Po tebi hlepi. Imeti te hoče, ti pa se ji izmikaš.»

«Prekleta je zemlja», je odvrnil mrtvi glas sina-sodnika. «Preklet sem jo tisto noč, ko sem šel z nje. Ne maram je...»

«Moja kri si, pa si tak?»

«Da, vaša kri sem, oče!» je odvrnil glas. Zdaj je bil še strašnejši, zdaj je očital...

«O, vaša kri sem, oče. Rad sem imel zemljo, tako rad, da bi vse vanjo zakopal... Samo srca ne, oče...»

«Nikar ne govori tako. Vrne se! Goljava te kliče!»

«Ne! Vse sem ji hotel dati, samo srca ne. Vi pa ste zahtevali tudi srce. Srce je moje, samo moje. V zemljo ga nisem hotel zakopati.»

Starec je zlezal v dve gube, kakor bi ga neudno nekaj zgrabilo za rame, težko breme, ki ga hoče stisniti v zemljo, zakopati vanjo.

«Vrne se, vrni se», je moledeval. «Zemlja potrebuje roke, ki bi delala, ki bi ji kazala pot... Moči potrebuje...»

«Saj sta bili dve moči», je težj zagrmel glas. Dve sili, ki bi bili dvignili: Goljavo, da bi zakraljevala nad vso vasjo. Niste marali teh moči. Potepali ste ju v tla. Ubili ste ju...»

«Sin, ne govori tako...»

«Zdaj sem sin, zdaj, ko me potrebujete. Prej sem bil suženj»

Okrutni si bil, starec. Kralj si bil, zdaj si berač. Berač, in Goljava je beračija. Zakon prirode je tak, da kralj ukazuje. Ukazoval si. Zdaj si berač. Zdaj prosiš. Ali veš, kakšna je usoda berača? Vsakdo ga lahko sune skozi vrata in ne sme se pritožiti. Berač je...»

Strašen je bil ta glas. Starcu ni pršla beseda na ustnice. Toda glas ni hotel umolkneti. Čedalje silnejši je postajal. Čedalje močnejši. Bil je kakor vihar, ki vse podira, ki z enim udarcem razbije vse, vse, vse.

«Takrat si mi hotel s svojo kraljevsko močjo vsiliti žensko, ki je nisem... Srce si mi hotel ukrasti. Gospodovati si hotel nad menoj. Še dušo bi mi bil prodal, če bi ti kdol zanj ponudil paro. Ali še veš, starec? Takrat si hodil okoli Kavca. Saj se še spominjaš, kako si vzel hišo v najem in njo pogнал. Vidiš, takrat sem bil otrok. O, če bi danes hodil okoli Kavca, bi se znal braniti. Takrat se nisem znal. Tako neroden sem bil, da sem pogubil njo in sebe. Danes bi tebe, starec! Veš, kaj bi napravil? Zažgal bi to Goljavo, ki jo sovražim, brezmejno sovražim. In tebe sovražim. Ne bi mi bilo hudo, ko bi gledal zažgane podrtije doma. Saj to ni moj dom. Ne, ne! Ne bi me bolelo, ko bi zagorel kres v gozdovih, ki so krivi, da ni več nje. Ne bi me bolelo, če bi se v plamenih zvijali tisočaki, ki si me hotel zanje prodati zemlji. Ne, ne bi me bolelo, starec...»

(Dalje prihodnjč.)

800 m. Kmetje so izkušali rešiti, kar se je dalo, vendar pa je bilo skoro vse zaman. Slika, ki jo nudi opustošenje, je grozna. Ponekod so nastale razpokline, ki so globoke nad 60 m. Vas Berkovac je bila znana kot premožna zaradi dobro razvitega združništva.

* **Rdečkast dež na Dolenjskem.** Dne 8. t. m. so se nakopičili nad Šmihelom pri Žužemberku oblaki, ki so imeli čudno rumenkastorjavo barvo. Dež iz teh oblakov je dal rdečkastorjavo vodo. Isti pojav so opazovali v Bosni. Očividno je bila deževnica pomešana s peskom iz Sahare, katerega je zanesel veter čez Sredozemsko morje. Ta pojav so opazili v vsej gornji dolini reke Krke na Dolenjskem.

* **Visoka starost.** V Ivankovu pri Vinkovcih živi 115 let stara Manda Hrvojevičeva. Kljub visoki starosti ob palici še dobro hodi ter tudi dobro žuje in vidi. Tudi spomin ima še precej dober. Dobro se spominja pohoda bana Jelačića proti Madžarom, ko je postala vdova. Vsi njeni otroci so že davno pomrli.

* **Zrtev karabinierjev obsojena tudi pred sodiščem.** Pred dvema mesecema so listi poročali o strahotnem nasilju, ki so ga izvršili karabinierji v Ilirski Bistrici nad Slavo Batistovo. Neki karabinier, ki je dekletu zalezoval in ji hotel pri neki priliki celo silo storiti, je Batistovo prijavil oblastvom, češ, da je govorila proti Italiji in psovala javne organe. Naslednjega dne so jo aretirali. Bila je dva tedna v preiskovalnem zaporu, kjer so ji karabinierji delali silo in jo mučili, tako da je obolela in docela omagala. Po vrhu vsega zla, ki mu je bila brez krivde izpostavljena v bistriških zaporih, so jo nazadnje prijavili sodišču na Reki, ki jo je pred kratkim obsodilo pogojno na dve leti zapora in tri leta policijskega nadzorstva. Med ljudstvom je izzvalo to zverinsko postopanje <organov javne varnosti> strašno ogorčenje, ki je tako zelo naraslo, da se je zamajal stolček policijskega komisarja, ki je naposled iz previdnosti prijavil karabinierskega vodjo, ki je vodil preiskavo proti nesrečnemu dekletu, vojnemu sodišču. Baje je bil ta degradiran in obsojen na štiri leta zapora. Če si pa fašistično oblastvo domišljuje, da je s tem že zadostilo pravici, se moti. Mar je bilo dekletu obsodbe vredno zaradi tega, ker se ni vdalo pohotnežu. Če je to fašistična pravica, ki jo deli Rim našim ljudem v imenu svoje dvatisočletne prosvetljenosti, naj se fašizem ne čudi trpkemu ljudskemu sovraštvu, ki spremlja že dobro desetletje sleherno njegovo kretnjo.

* **Kmetovalec je šel v smrt, ker ni imel krme za živino.** V okolici Zemuna se je kmet Josip Tipi obesil v podstrešju svoje hiše. Zapustil je pismo, v katerem izjavlja, da ne more dalje gledati, kako gladuje njegova živina, ker ji ne more nabaviti krme.

* **Huda nesreča se je pripetila na cesti Dravograd—Muta.** Hlapec gostilničarja Janeža iz Spodnje Gortine je vozil s parom konj les na postajo Vuzenico. Ko se je vračal domov, ga je srečal avtomobil. Konji so se splašili in zdirjali po cesti. Hlapec, ki je hodil ob strani, je prišel pod sprednji del voza in obvisel med kolesi. Dobil je hude poškodbe na nogah in še hujše notranje poškodbe. Prepeljan je bil v bolnišnico.

* **Smrt ob kolesu.** 23letni Jožef Mužan, zidar-ski pomočnik iz Ribnega pri Bledu, se je predzadnje nedeljo napotil s kolesom v Begunje, kjer je potem v gostilni pri <Joževcu> kegljal s tovariši. Okrog 23. ure ponoči je šel z nekaterimi tovariši kropit nekega mrliča v Begunjah. Bilo je že po polnoči, ko se je vračal s kolesom proti domu. Naenkrat mu je pridiral nasproti voz, kateremu se Mužan v naglici in v temi ni mogel več ogniti. Zaletel se je z vso silo v voz ter je na cesti s kolesom obležal nezavesten. Našel ga je mimo idoč orožnik, ki ga je vzdignil in ga povedel v bližnjo gostilno, kjer je prenočil v hlevu. Zjutraj, na vse zgodaj se je čutil še toliko močnega, da se je peljal počasi dalje do gostilne pri <Joževcu>. Tu je tožil o hudih bolečinah v trebuhu in prosil gostilničarja, da bi ga z avtom spravil k materi, ki biva na Bledu, kjer se je kot vdova po prvem možu Janezu Mužanu iz Ribnega poro-

čila s posestnikom Hudovernikom. Ker mu gostilničar ni mogel postreči z avtom, so poslali po izvoščka, da je prepeljal v hudih bolečinah zvičajčega se Mužana najprej k zdravniku na Bled, ki je ugotovil hude notranje poškodbe, nato pa na dom k materi. Stopil je še sam iz kočije in šel v hišo. Vse dopoldne je tožil o hudih bolečinah in je materi še pripovedoval, kako se je zaletel v neznan voz. Okrog poldneva mu je postalo spet slabše, padel je v nezavest in izdihnil v materinih rokah.

* **Smrtna nesreča upokojenega rudarja.** Nevarna Dolančeva reber pri Zagorju je zopet zahtevala smrtno žrtev. Te dni se je mudil pri posestniku Dolancu 49letni oženjeni Franc Kodunc, ki je bil pred šestimi meseci upokojen kot urdar. Stanoval je pri zagorski postaji. Ko se je pozno popoldne odpravil proti domu, se je poslužil bližnjice čez Dolančevo reber. Na potu mu je ob strmi drči pri križu spodletelo in se je zvalil navzdol proti Savi, kjer je obležal. Sele dan po nesreči je neka žena opazila na stezi palico, malo niže pa klobuk. Takoj je spoznala, da se je zgodila nesreča. Obvestila je ljudi v Konjščici, ki so šli iskat in so našli Kodunca mrtvega. Obvestili so ženo in njegovega sina, nato pa so po velikem trudu spravili ponesrečenca nazaj do poti. Prenesli so ga domov in položili na mrtvaški oder. Pokojnik je bil priljubljen mož.

* **Delavec je umrl za zastrupljenjem.** 60letni delavec Ivan Vidmar je po naključju izpil precejšnjo količino solne kisline. Prepeljan je bil v mariborsko bolnišnico, kjer so mu zdravniki izprali želodec. Pa ni nič pomagalo in je ubogi delavec umrl.

Advokat dr. Janc Igo

naznanja, da se je 127

preselil s svojo pisarno v Ribnico,

kjer uraduje v hiši g. Ivana Bregarja.

* **200 let stara viničarija je zgorela.** Nedavno noč se je vnela v Mostečnem pri Makolah znana viničarija posestnika Franca Skrbiša. S slamo kriti samotni hram je zgorel do tal in z njim tudi stiskalnica, sodi in kad. Prebivalci, ki so že spali, so komaj utekli objemu plamenov. Ker je bil te noči močan veter, je skoro gotovo, da je požar povzročila iskra, zanesena na slamnato streho z tlečega ognjišča, ki so ga otroci pustili na paši. Zanimivo je, da je bila viničarija stara nad 200 let.

* **Obupen korak v zmedenosti.** V soboto dopoldne se je obesil ugledni posestnik Ivan Jerala v Sp. Pirničah, občina Šmartno pod Šmarno goro, na podstežju svojega skednja. Jerali je pred kratkim umrla žena in od tistega časa je bil zelo potr. Zato je očitno, da je obupen korak storil v zmedenosti. Štel je šele 43 let. Zapušča mater in dve hčerki v starosti 13 in 10 let. Našla ga je njegova hčerka in prestrašena poklicala mater. Ta je nesrečniku takoj prerezala vrv, a, žal, mu ni bilo več pomoči.

* **Smrtna nesreča v gozdu.** Pri napravljanju drv je bil zaposlen v gozdovih v okolici Dolnje Lendave gozdni delavec Jurij Tonkovič iz okolice Otočca v savski banovini. Pred dnevi pa ga je zadela veja padajočega drevesa tako močno po glavi, da mu je zdrobila lobanjo in je nesrečni delavec uro nato umrl.

* **Velik požar v Dedoncih.** Na avstrijskem ozemlju v kotu med Radgono in Cankovo je pet slovenskih vasi, ki so pripadle Avstriji: Dedonci, Žetinci, Peterna, Zrnkovi in Gorci. V Dedoncih je nedavno zvečer nastal velik ogenj, ki je šestim posestnikom upelnil imetje. Pol vasi je zgorelo. Ogenj so zaneli otroci. Sij požara je segal do Kapele in bližnjih gričev. Takoj je bilo na kraju nesreče deset gasilnih društev iz Jugoslavije in Avstrije, ki so rešila, kar se je še dalo. Šest slo-

venskih posestnikov na avstrijskem ozemlju trpi veliko škodo.

* **Najdeno truplo samomorilke.** V bližini Slovenje vasi je Drava naplavila žensko truplo, ki je moralo biti v vodi že najmanj mesec dni, ker je že začelo razpadati. Za popis pokojne, ki ga je prinesel v Maribor neki voznik, je zanimal železničar Kos iz Studencev pri Mariboru, ki mu je žena neznanokam izginila. Pripeljal se je takoj v Hajdin, kjer je bilo v mrtvašnici truplo pokojne, in spoznal v truplu svojo ženo, 46letno Marijo, ki je odšla pred mesecem dni zdoma. Žena je bila živčno bolna in je gotovo v duševni zmedenosti izvršila samomor.

* **Šest pogorelcov v Stražgojcih.** V Stražgojcih pri Pragerskem je nedavno ponoči nastal ogenj pri posestniku Alojzu Stojnsku. Goreti je začelo v kolarnici gospodarskega poslopja. Ogenj je prva opazila domača rejenka Roza Grajfova, ki je tudi vse domače zbudila iz spanja. Zaradi vetra se je ogenj hitro razširil še na gospodarska poslopja posestnikov Marije Napastove, Franca Goričana, Antona Pristovnika, Josipa Klasinca in Simona Hergana. Gospodarska poslopja so bila vsa krita s slamo in lesena, zato so vsa zgorela do tal. Poleg tega je zgorelo tudi mnogo voz, slame, sena, poljskega orodja in gospodarskih strojev. Goričan Franc in njegova žena sta dobila pri gašenju hujše opekline, da sta morala iskati zdravniško pomoč. Škoda je krita z zavarovalnico. Kako je ogenj nastal, ni znano. Morda je bila spet na delu zlobna roka. Vodi se stroga preiskava in bi bilo želeto, da se najde pravi krivec, da bo enkrat konec teh velikih požarnih nesreč, ki so zadnje čase v teh krajih kar na dnevnem redu.

* **Zaradi izzivanja rekrutov smrtno nevarno poškodovan.** Pred dnevi je privedel k jutrnjemu vlaku posestnik Pukšič iz Gajovcev pri Moškajncih rekrute na postajo Moškajnce in se napotil v Hojnikovo gostilno. Tam se je cpil in začel mahati z nožem, pri čemer je tri fante laže ranil. Fantom to ni bilo po volji, zato so ga vrgli iz gostilne in ga zunaj tako pretepli s stoli in steklenicami po glavi, da je Pukšič obležal s smrtno nevarnimi poškodbami.

* **Uboj v Hudi jami.** V nedeljo zvečer so se stekli neki rudarji v Hudi jami pri Laškem. V pretepu je dobil rudar Mirko Sadar iz Hude jame smrtno nevarne poškodbe po vsem telesu. Avtomobilski izvošček g. Adolf Herman je prepeljal ranjenca ponoči v celjsko bolnišnico. Sadar pa je medtem že izdihnil.

* **Otroka je izpostavila v bližini ribnika.** Lansko leto oktobra so našli dobri ljudje na Ranci pri Mariboru v gozdu poleg ribnika jokojoče dete, ki ga je pustila neznan mati na samotni izpostavljenega. Otroka so vzeli k sebi, za materjo pa so uvedla oblastva poizvedovanje. Posrečilo se je orožnikom, da so zamotano zadevo razjasnili in te dni je prišla mati izpostavljenega deteta, 28letna Katica, pred sodnike mariborskega okrožnega sodišča. Pred sodiščem je razgrnila žalostno in pretresljivo sliko bednega življenja. Priznala je dejanje, zagovarjala pa se je z bedo. Bila je v drugo noseča, pa je pustila poldrugo leto starega dečka v samotni gozdu v nadi, da ga najdejo usmiljeni ljudje. Obsojena je bila na štiri mesece strogega zapora, pogojno za dobo treh let.

* **Posledice ljubosumnosti.** Pred malim senatom v Ljubljani se je zagovarjal 28letni posestnikov sin France Slana iz Brezovice pri Ljubljani zaradi uboja posestničininega sina Franceta Novaka. Obtoženi Slana je marca letos prišel iz Brezovice v bližnji Dragomer, da bi nekoliko povasoval pri izvoljenki Frančiški. Ko je prišel do hiše, je zapazil v sobi še luč in poleg domačih še Franceta Novaka, ki ga je bila njegova mati tja poslala po neko reč. To je obtoženca spravilo v jezo. Najprej je Novaku pri kolesu ispusil ventile, nato pa je vzel poleno in čakal Novaka v zasedi na cesti. Udaril ga je s polenom tako silno po levi strani glave, da mu je počila lobanja in je Novak naslednjega dne v ljubljanski bolnišnici umrl. France Slana je bil zaradi uboja obsojen na tri leta robije in v izgubo častnih državljskih pra-

vle za pet let. Plačati pa mora materi ubitega Novaka na odškodnini in raznih stroških 5458 dinarjev.

* **Razprava o usodepolnem pretepu.** V neki noči v lanskem novembru so vasovali fantje iz Podgorice in Bresnice pri Veliki Nedelji po bližnjih vaseh. Naposled so prispeli tudi do viničarije posestnika Franca Kandriča v Preradu, kjer so bili pogoščeni z vinom, v zahvalo pa so uprizorili prepir in pretep, med katerim so najbolj premikastili domačega sina Ignaca. Na pomoč je prišel stari Kandrič, ki je skušal fante pomiriti. Ker se mu to ni posrečilo, je ustrelil iz puške v zrak, kar pa je pretepače še bolj razjarilo. Navalili so na starega Kandriča in ga pobili na tla. Na pomoč je prihitela svojemu očetu hčerka Marjeta, ki je pa tudi kmalu obležala nezavestna na tleh. Njen fant je poklical na pomoč Ignaca Kandriča, ki je planil na prosto in udaril s puškinim koptom z vso silo po glavi 22letnega posestnikovega sina Franca Emeršiča, ki se je zgrudil s prebito lobanjo in kmalu izdihnil. Komaj 23letni Ignac Kandrič je priznal v preiskavi svoje dejanje, zagovarjal pa se je s tem, da je moral v silo braniti očeta, sestro in sebe pred podivjanimi fanti. Isti zagovor je izrekel tudi pri razpravi pred malim kazenskim senatom v Mariboru. Senat je upošteval zagovor in je Kandriča oprostil.

* **Poneverbe v karlovški elektrarni.** 1. t. m. so bili aretirani in sodišču izročeni ravnatelj elektrarne v Karlovcu inž. Cenčić in trije uradniki omenjene elektrarne zaradi suma poneverbe. Elektrarna je oškodovana za 1.250.000 Din.

* **Žrtve pretepaške sirovosti.** Škocijan na Dolenjskem je v predzadnjem tednu zabeležil dva sirova pretepa, ki sta oba zahtevala smrtno žrtev. Na žegnanju pri cerkvi sv. Neže pod Rako je po divjem pretepu obležal smrtno nevarno poškodovan 27letni Franc Maznik, edini sin posestnika Maznika iz Gmajne pri Raki. Nesrečnika so odpeljali v bolnišnico v Krško, kjer je kmalu umrl za strašno rano. Istega dne se je izvršil drugi pretep v škocijanskih hribih v Vozniku. Žrtev tega fantovskega spopada je bil Jože Jene. Do sirovega tepeža je prišlo tudi predzadnjo nedeljo v Mocvirju pri Bučki, kjer se je vršilo žegnanje sv. Jurija. Ker ni bilo v bližini gostilne, so odšli fantje iz sosednje vasi k nekemu vinogradniku, da pri njem popijejo nekaj litrov v čast vaškega patrona Jurija. To veselje, ki je bilo mišljeno brez zlih namenov, so pa gotovi ljudje uničili. Po končani maši je prihajalo k vinogradniku vedno več ljudi; največ jih je bilo iz vasi Mocvirja. Ko so se začeli fantje odpravljati domov, so stopili v hišo premožni posestnik Janez P., njegova žena, 14letni sin in hlapec Kotar. Ko se je posestnik Janez P. že precej napil, je začel zmerjati fante pri sosednji mizi. Ti so v začetku molčali, naposled pa je fant Janez Golob stopil do njega in ga opozoril, naj molči. To je Janeza P. tako razburilo, da je še bolj vzrojil. Ko mu je nato Golob odvzel vino in mu ukazal, naj se odstrani, je P. skočil k njemu in dal znamenje svojemu hlapcu, naj mu pomaga. Hlapec je takoj z druge strani naskočil žrtev. Janezu Golobu sta zdaj prišla na pomoč Jože Golob in Karel Mikolič. Po kratkem rvanju se je Mikolič zgrudil na tla, ves oblit s krvjo. P. je z nožem nekajkrat sunil v obraz še Jožeta Goloba. Poškodovan je močno tudi hlapec. Tudi ostali imajo skoro vsi rane z noži. Celo komaj 14letni sin posestnika P. je obdeloval nasprotnike s steklenicami in kozarci. K sreči ni nihče dobil smrtno nevarnih ran. Ta sirovi pretep je tem bolj obsodbe vreden, ker ga je izzval premožen poročen posestnik v pričo mladoletnega sina.

* **Dva poizkusa požiga.** Predzadnjo soboto zvečer je začelo goreti v Bohinjski Bistrici v hlevu posestnika po domače Šlosarja. Požar je prva zapazila gdč. Marica Arhova in začela klicati na pomoč. Ljudje, ki še niso spali, so takoj prihiteli k poslopju in z največjo naglico udušili plamene. Na kraj ognja so takoj prihiteli tudi požrtvovalni gasilci. Niso se še pomirili ljudje zaradi požara pri Šlosarju, že je v ponedeljek nato ponoči spet začelo goreti na enak način v hlevu posestnice

Čavčkove. Prva je opazila požar gospodinja sama, ki je v kuhinji pripravljala semenski krompir za sajenje. Zavohala je namreč naenkrat sumljiv smrad, pa je šla gledat okrog hiše in je videla ogenj na hlevu. Hitro je poklicala na pomoč sosedo, ki so ogenj pravočasno udušili. Čudno je, da začne vedno goreti na podoben način in vedno le v gornjem delu vasi. Kaže, da požigalec nima na razpolago mnogo časa in da se mu vedno mudi. Orožništvo vodi temeljito preiskavo.

* **Zločin ali nesreča.** Nedavno je našel posestnik Alojzij Gungl v mlaki na posestvu Jakoba Rojca v Brengovi truplo 79letne preužitkarice Julijane Ketiševe. O grozni najdbi je takoj obvestil orožnike pri Sv. Trojici, ki so potegnili žensko iz vode in ugotovili, da so vidni na vratu sledovi davljenja. Uvedena je bila podrobna preiskava.

* **Dve sodbi pred ljubljanskim malim senatom.** Na Štefanovo sta brata Marolta v neki gostilni v Podmolniku napadla zidarja Ivana Kebra. Ta pa je potegnil dolg nož in smrtno nevarno oklal Franceta Marolta, medtem ko je bil z njegovim bratom Tonetom nekoliko bolj usmiljen. Te dni je bil Keber obsojen na tri mesece in 10 dni strogega zapore, plačati pa mora poleg sodnih stroškov Francetu 4000 Din, Tonetu pa okoli 500 Din. — Tretjič je prišel pred sodnike Lojze Likovič, ki je lani avgusta, ko so imeli v Iški vasi gasilsko veselico, zažgal gospodarsko poslopje Martina Žagarja. Razen tega je zgorela še domačija Urše Kramarjeve in večja množina Vrenkovega sena, da so skupno škodo ocenili na 45.000 Din. Lojze ob sedel tri leta in častne pravice so mu odvzete za pet let.

* **Huda poškodba.** Razburljiv dogodek se je pripetil pred veliko nočjo v Stročji vasi. Sluga ljutomerske davčne uprave Kristl se je v spremstvu svoje žene in davčnega uslužbenca Kostreca vračal že v temi po banovinski cesti v Ljutomer. Pri hiši kolarja Puconje je krenil s ceste proti kolarski delavnici, kjer sta stražila neki leskolarski pomočnik Peter Gorički in krojaški vajenec Janez Pučko. Ta dva sta mislila, da hoče nekdo odnesti kaj lesa in sta Kristlu zabranila pot. Nastal je prepir in pretep, med katerim je Pučko zabodel Kristla v koleno. Ranjenec je nadaljeval pot v Ljutomer, ko si je bil rano začasno zavezal, pozneje pa so ga spravili v bolnišnico v Murski Soboti. Pridružilo se je zastrupljenje krvi.

NAČRT ZA IZBOLJŠANJE PODNEBJA.

Nov načrt, ki ga je izdelala Rusija, hoče zvišati povprečno toploto v pokrajinah Daljnega vzhoda za več stopinj. Kaže, da ta načrt ne bo brez uspeha. V Japonskem morju sta dva velika toka. Z juga prihaja skozi Korejski preliv topli tok in teče ob obalah otokov Honda Jesa in Sahalina. S severa pa teče mrzli tok ob celinski obali proti jugu. Tema obema tokoma pripisujejo velike podnebne razlike na obalah Japonskega morja.

Vzhodna obala je neprimerno toplejša od zapadne. Zdaj hočejo toploto na ruski obali zvišati s tem, da bi severnemu toku iz Ohotskega morja zaprli pot proti jugu; hočejo zgraditi jez med otokom Sahalinom in celino. Načrt se da vsekakor izvesti, a izvedba bi imela gotovo velike posledice. Ne pričakujejo le toplejšega podnebja, kar bi bilo najvažnejše, ampak upajo tudi, da bo izginila pogosta megla in da luke v teh krajih ne bi več zamrzile. To bi bilo za te kraje velikega gospodarskega pomena. Škoda, ki bi jo naredili z jezom, bi bila tako majhna, da ni vredna pomisleka.

CIGANI BODO IMELI SVOJO DRŽAVO.

Kakor poroča londonski «Observer» iz Zeneve, je tajništvo Društva narodov prejelo predlog za dokončno ureditev ciganskega vprašanja, ki se vleče že stoletja. Predlog so postavile Jugoslavija, Češkoslovaška, Avstrija in Madžarska, da bi se cigani, ki še niso postali stalni, spravili na kak otok ali otočje v Atlantskem ali Tihem oceanu.

Dali bi jim orodje, vse druge pripomočke in živila, dokler si ne bi sami toliko pomagali, da bi se v novi domovini sami vzdrževali.

Okrog potikajočih se ciganov je v Evropi približno pol milijona, in sicer jih najdemo še v Rusiji, Poljski, Rumuniji, Italiji, Južni Franciji, Španiji, v manjšem številu tudi v Nemčiji, v nordijskih deželah in na Angleškem. Povsod je bilo že dovolj poizkusov, da bi jih izpremenili v stalno naseljeno ljudstvo, a takšni poizkusi niso imeli posebnega uspeha. Cigan potuje pač s svojimi otroki, mrhami in šotori rajši od kraja v kraj prosjači, krade, ropa, kakor da bi se lotil kakega poštenega dela v stalnem kraju. So dežele, kjer je ciganska nadlega v pravo grozo prebivalstva, tako na Slovaškem. Proces proti ljudožrskim ciganom v Košicah pred štirimi leti je zasledovala vsa svetovna javnost.

Društvo narodov bo predlog imenovanja države predalo posebni komisiji, ki že leta proučuje cigansko vprašanje. Strokovnjaki se bodo odločili, bržkone za kak otok ali otočje v Južnem morju. Seveda bodo od te prisilne odprave iz Evrope izzveti vsi cigani, ki si redno služijo kruh in ne delajo oblastvom preglavice.

BAJNO BOGASTVO INDIJSKEGA KNEZA.

Indijski knez Mizam Hajderabad ima ogromno premoženje, ki bi ga bila vesela vsaka državna blagajna. Njegovo osebno premoženje cenijo na 50 milijard dinarjev. Maharadža ima v palači iz smaragdov, demantov, rubinov in biserov sestavljeno krasno preprogo. Z boso nogo hoditi po tej preprogi bi ne bilo prav prijetno in zato rabijo dragoceno preprogo samo pri državnih proslavah, a knezovi podložniki ji izkazujejo veliko spoštovanje. Indijski mogotec ima tudi iz smaragdov izklesano papigo, ki sicer ne govori, pač se pa mnogo govori o nji.

V zakladnici ima maharadža Mizam Hajderabad dva zgodovinska demanta. Prvi je Akbaršah, ki je baje imel važno vlogo v zgodovini indijskih knezov in se sploh nihče ne spominja, kdaj je prišel v njihove roke, drugi pa Eugenia, ki ga je baje podaril Potemkin Katarini Veliki. Pozneje ga je kupil Napoleon in šele potem je prišel v roke indijskim knezom. V maharadževi zakladnici je tudi največji safir, dolg 13 cm, ki je na njem izrezljan prizor iz Budhinega življenja. Maharadže žive razkošno samo ob svečanostih, zlasti državnih, sicer pa skromno. Samo ob svečanih prilikah nosijo dragocena, z dragulji posuta oblačila, prstane z velikimi demanti, vozijo se pa v zlatih in srebrnih kočijah. Njihov rod je star že 5005 let.

IZ POPOTNIKOVE TORBE

ZLOČINSKI NAPAD NA ŠOLSKEGA UPRAVITELJA.

Cerklje ob Krki, majev Ponoči 4. t. m. je prebudil vaščane v Cerkljah ob Krki močan pok. Razburjeno ljudstvo je pohitelo na kraj, odkoder se je začel eksploziji podoben pok. Bilo je to poslopje osnovne šole tik ob državni cesti. Hkratu je skočil iz hiše upravitelj šole g. Ludovik Kabaj, ki je bil tudi sam ves prestrašen, in je množici pojasnil, da je nekdo vrgel skozi okno v njegovo stanovanje v pritličju zgradbe nekako bombo, ki se je takoj razletela in poškodovala pohištvo, k sreči pa ni nikogar ranila.

Poklicano orožništvo iz bližnje Krske vasi je prihitelo pod vodstvom narednika Leopolda Valenčiča v Cerklje in takoj pričelo preiskavo. Orožniki so dognali, da so neki mladeniči vrgli skozi drugo okno v stanovanje šolskega upravitelja bombo, izdelano precej enostavno. Bomba je bila napravljena iz bukovega štora, dolga okrog pol metra in težka nad 10 kg. V sredo štora so izdolbili 35 cm globoko luknjo in jo napolnili z močnim razstrelivom. Bomba je učinkovala zelo hudo, k sreči pa je ostala družina nepoškodovana zaradi posebne lege sobe, v kateri so spali upravitelj

Kabaj, njegova žena in 11letna hčerka Slavica. Bomba se je razletela pod Slavičino posteljo ter močno poškodovala stene stanovanja in stropa in dele pohištva. Slavičina postelja se je užgala. Solški upravitelj Kabaj je takoj otel otroka iz plamenov in nato z ženino pomočjo še pogasil ogenj. Otroci se je silno prestrašili.

Orožništvo, ki se je z vso odločnostjo lotilo preiskave in vršilo poizvedbe v Cerkljah in sosednih vaseh, je aretiralo kot osumljenega 20letnega Lojzeta S., hlapca pri posestniku Jožetu Zibertu v Cerkljah. Fant je dejal, da bo izdal vse krivce, če ga izpuste. Kmalu je orožnikom priznal, da sta pri zločinu sodelovala 23letni posestnikov sin France G. iz Gazic pri Cerkljah in 17letni posestnikov sin Ivan V. iz Cerkelj. Izkazalo se je, da sta vrgla bombo v stanovanje G. in S., medtem ko je stal V. na straži pod bližnjim kozolcem.

Pri zaslišanju so rekli, da so izvršili napad zaradi tega, ker se jim je videl potreben za cerkljansko šolo bolj krščanski upravitelj, kakor je g. Kabaj. Skoro gotovo je, da je v ozadju še neka druga oseba, ki je pa krivci niso hoteli izdati. Zločinski napad zasleplencev je razburil vse pošteno prebivalstvo. Vse tri aretitanke so správilili v zapore novomeškega okrožnega sodišča.

MORAVŠKE NOVICE.

(Nadaljevanje odvodnega jarka. — Nesrečen padec z voza. — Tatvina v župnišču.

M o r a v č e, maja.

Začeli smo kopanje odvodnega jarka ob cesti pod zaloško graščino. Zaposlenih je kakih 50 domačih delavcev, pri čemer se je oziralo na tiste, ki nimajo zasluzka. Plačani bodo s podporo za brezposelne, ki znaša za moravške občine 15.000 dinarjev. Na Moravče pride okrog 10.000 Din, ostanek pa dobita Ortija in Peče. Delo prav dobro napreduje.

Nedavno se je ponesrečil naš somišljenik g. Koželj iz Češnjic, ko je prevažal seno. Padel je nesrečno z voza ter se poškodoval na vratu. Morali so ga oddati v bolnišnico, ker je bilo v nevarnosti njegovo življenje. Z nesrečnim možem občutvuje vsa moravška napredna javnost. Pomlujemo ga tem bolj, ker je g. Koželj, ki je mož poštenjak, doživel letos že toliko neprijetnosti, kakor jih ne doživi kdo zlepa na svetu. G. Koželju želimo, da bi čimprej okreval!

Župnišče v Pečah pri Moravčah je dobilo pred nekaj tedni nepoznanega obiskovalca. Nekdo je vdomil zjutraj med prvo mašo skozi okno in odnesel več reči in nekaj denarja. Tat je moral neovomno poznati domače razmere ter si je izbral prav ta čas, ko ga v župnišču ni nihče motil. Upamo, da ga bo skoro dosegla roka pravice.

VSAKA PTICA SVOJO PESEM POJE.

S v. B o l f a n k v Slov. goricah, maja.

Zdaj je pomlad. Ptice so se vrnile iz južnih delov in nam vsaka po svoje poje od stvarnika podarjene pesmi. Nedavno nam pa je zapela domača ptica pesmico, ki se čisto drugače glasi, kakor jih navadno šujemo z drevja. Dne 31. marca je šla od Sv. Bolfanka s ponarejenim pismom mladenka Margareta M. v sosednjo župnijo k Sv. Rupertu v trgovino g. Ivana Lorberja, pri katerem si je na omenjeno pismo nabavila za 710 dinarjev raznovrstnega blaga. V pismu se je izdajala za služkinjo pod izmišljenim imenom Margareta Potrčeva, v službi pri g. Feliksu Kronfoglju, kmetu v Spodnji Voličini.

Z vsem tem blagom se je potem vrnila nazaj k Sv. Bolfanku, kjer pa jo je kmalu zalotila roka pravice. V trgovini g. Lorberja je bil namreč v času, ko je mladenka izbirala blago, človek, ki jo je poznal in jo tudi izdal. Brž drugega dne potem je prišel v Lorberjevo trgovino posestnik g. Kronfogl, kjer so ga vprašali, ali mu je uspelo od služkinje nakupljeno blago.

Posestnik, ki ni ničesar vedel o nakupu, je samo izjavil, da nima nikake služkinje. Trgovec g. Lorber in posestnik g. Kronfogl sta sleparstvo javila urbanskim orožnikom. Orožniki so s pomočjo gori omenjenega moža, ki je deklo poznal, imeli takoj sled. Poiskali so nepridipravk in našli pri njej še vse blago. Lahkomiselna deklica je morala vse blago zanesti sama nazaj k trgovcu in pride še pred sodnike. Žalostno je, da poštenost tudi na deželi tako peša.

PREKMURSKI GLASNIK

Dolnjelendavski srez je v ogromni večini slovenski. Glede na neki dopis v «Slovincu» z dne 7. m. m., češ, da je dolnjelendavska župnija v pretežni večini madžarska, objavlja sresko načelnikštvo zadevne uradne podatke zadnjega ljudskega štetja, iz katerih povzemamo: Po zadnjem ljudskem štetju 31. marca 1931. je imel dolnjelendavski srez brez delov štrigovske občine na levem bregu Mure na 338.24 km² 38.053 prebivalcev. Od teh je napovedala 37.701 oseba jugoslovensko državljanstvo in 352 oseb tuje (največ madžarsko). Slovenski materni jezik je navedlo 31.881, srbskohrvatski 471, madžarski 5543, nemški in razne druge jezike pa 158 oseb. V župnijo Dobrovnik je vžupljenih osem občin, ki imajo 3012 župljanov s slovenskim maternim jezikom, 1514 pa z madžarskim. V dolnjelendavsko župnijo je vžupljenih 14 občin, v katerih je navedlo po zadnjem ljudskem štetju slovenski materni jezik 6653, srbskohrvatski 426, madžarski materni jezik 3982 in razne druge materne jezike 114 oseb. Iz teh podatkov izhaja, da dolnjelendavska župnija ni v pretežni večini madžarska, ampak v pretežni večini slovenska, prav tako kakor dobrovniška župnija. Na ostale občine in župnije v istem srezu je odpadlo po štetju v l. 1931. še 47 oseb z madžarskim maternim jezikom.

NAŠI NA TUJEM

Ameriške novice. Slovenska narodna čitalnica v Clevelandu je nedavno priredila zanimivo predavanje o Valentinu Vodniku, od čigar rojstva je letos poteklo 175 let. O Vodniku je predaval ameriški slovenski pesnik Ivan Zorman. — Iz Ratona poročajo o tragičnem dogodku v slovenski družini: rojak Janez Orehar je ustrelil svojo ženo Katarino, nato pa še samega sebe. Vzrok je bil veliko pomanjkanje. Orehar in njegova žena sta bila doma iz Bele krajine. — Peter Verhovnik in Francka Verhovnikova, oba doma na Vranskem

Banka Baruch

15, Rue Lafayette, PARIS

odpremlja denar v Jugoslavijo najhitreje in po najboljšem dnevnem kurzu. Vrši vse bančne posle najkulantneje. Poštni uradi v Belgiji, Franciji, Holandiji in Luksemburgu sprejemajo plačila na naše čekovne račune: Belgija: št. 3064-64, Bruxelles; Francija: št. 1117-94, Paris; Holandija: št. 1458-66; Ned. Dienst; Luksemburg: št. 5967, Luxembourg. — Na zahtevo pošljemo brezplačno naše čekovne nakaznice.

v Savinjski dolini, zdaj bivajoča v Enumelawu, sta pred tedni praznovala svojo zlato poroko. — V Greensbōru je preminila Frančiška Zalarjeva, rojena Koroščeva, stara 51 let, doma iz Reparjev pri Cerknici. Zapušča moža, dva sina in dve hčeri. — V Denverju je legel v grob rojak Vincenc Štih, doma iz Dobrega polja na Dolenjskem. V Ameriki je bival 27 let. — V Milwaukeeju je izdihnil Janez Šlosar, star 52 let in doma iz Dravelj pri Ljubljani. — Istotam je umrla Ana Kobetova, stara 40 let in doma iz Bučke pri Krškem. Zapušča moža in sedem otrok. — Na križišču ceste v Homer Cityju se je pripetila huda nesreča, katere žrtev sta postala France Goričan in nje-

gova žena Marija. Peljala sta se z avtomobilom domov. Ko sta pa hotela čez cesto, kjer jo križa železniška proga, je pridrvel tovorni vlak, ki je z vso silo zavozil v avtomobil. Vlak se je takoj po karambolu ustavil, izpod zmečkanega avtomobila so pa potegnili hudo ranjena Goričana in ju peljali v bolnišnico. Ze med prevozom sta pa umrla. Ponesrečenca sta zapustila dve hčerkici, stari 11 in 13 let. — V Chicagu se je ustrelil 29letni mehanik Viljem Jane. Bil je že dve leti brez posla in je živel v bedi. Zapustil je ženo in dva nepreskrbljena otroka. — V Imperialu se je v rudniku ponesrečil France Perpar. Nanj se je vsula debela plast zemlje. S hudimi notranjimi poškodbami so ga prepeljali v bolnišnico. — V Canonsburgu je umrl Mihael Medoš. Pokojnik je bil doma iz Vinice v Beli krajini. Stel je 54 let. — V Gullatinu je umrla Marija Uletova, rojena Govedičeva, v visoki starosti 79 let. Pokojnica je bivala v Ameriki 20 let. — Po tridnevni boleznici je v Gilbertu umrl Janez Gašperlin, rojen v Mlaki pri Komendi. — Prav tam je podlegla pljučnici Marija Prijateljeva. Zapustila je moža in dva nedorasla otroka. — V Trentonu je po večmesečni boleznici preminil Jakob Likar. Pokojnik se je rodil leta 1870. v Čabračah pri Poljanah nad Škofjo Loko. V Ameriki je bival 20 let. Za njim žalujejo žena, dva sina in hčerka. — Kap je zadela v Chicagu 59letnega Franca Rodiča. Pokojnik se je rodil v Šmarjeti na Dolenjskem. V Ameriki je živel že 35 let. Za njim žalujejo žena, šest sinov in štiri hčerke. — V Jolietu je umrla Roza Turkovičeva, stara 37 let. Podlegla je operaciji. Pokojnica se je rodila v Ameriki. Zapustila je moža in sina. — V Milwaukeeju je umrl Josip Dragan. Pokojnik se je rodil leta 1906. v Črešnjicah pri Trebeljnem na Dolenjskem. — Huda nesreča je doletela rojaka Josipa Benigarja v Exportu. Nedavno je nastal požar, ki mu je uničil hišo z vso opremo in obleko vred. Družina si je rešila samo golo življenje. Požar je najbrže zanetila zlobna roka. — Ljubljanska občina je nedavno poslala v Ameriko dopisni kip pisatelja Ivana Cankarja, ki bo še to pomlad postavljen v Jugoslovenskem narodnem parku v Clevelandu. Clevelandska občina je namreč vsakega narodu odstopila del vrta v Rockefellerjevem parku, ki ga naj krasi in negujejo posebni odbori vsakega naroda. V slovenskem delu parka so naši rojaki lani zasadili slovansko lipo, letos pa bo tam velika slavnost ob priliki odkritja Cankarjevega spomenika. Kip je delo kiparja Petra Lobode in je eden najlepših in umetniško izdelanih likov Ivana Cankarja.

ŽENSKI VESTNIK

Za kuhinjo

Dušena telečja jetra. Pol kile telečjih jeter dobro obriši, potegni kožico z njih, jih prevleci s slanino, nadrgni s poprom, zelenim peteršiljem in česnom. Na masti prepraži drobno zrezano čebulo, položi jetra na čebulo in jih na obeh straneh previdno opeci, zalij z juho in z belim vinom (vzemi vsakega polovico), in sicer toliko, da so jetra pokrita. Sedaj jih pokrite duši pol ure. V kozici na prav malo masti pa prepraži žlico moko in malo sesekljane čebule. Nato deni jetra na topel krožnik in jih dobro pokrij, da se ne shladijo, s sokom pa zalij prepraženo moko, prideni še žlico gorčice, pol žlice sesekljanih kaper (če jih imaš), dve zrezani kisli kumarici, malo juhana in soli. Ko sok prevre, je gotov. (Sok naj bo primerno gost, po potrebi ga še malo zalij z juho.) Sedaj jetra zreži in polij s sokom ter daj na mizo. Zraven lahko daš dušen riž in solato.

Makaroni z gnjatjo. Skuhaj v slanem kropu 20 dek makaronov. Kuhane odcedi in polij z mrzlo vodo. V kozi napravi bolj svetlo prežganje in zalij z mlekom; ko prevre, stresi kuhane makarone v kozo, premešaj, prideni eno jajce, tri žlice dušenih suhih ali pa svežih jurčkov, dve žlici paradižnikove mezge, četrt kile sesekljane kuhane gnjati, malo soli in sneg enega beljaka.

Stresi v pomazano kožo in speci. Daš s solato na mizo.

Omaka iz mesa. Četrť kile kuhanega ali pečene mesa zmelji na strojčku. V kozi napravi svetlo prežganje. Prežganje zalij z mrzlim mlekom in ko prevre, stresi zmleto meso v kožo, po potrebi osoli, prideni malo kumne, dve žlici sladke smetane in nekaj kapljic juhana. Omaka naj bo precej gostljata, zato pazi, ko prežganje zalivaš z mlekom. Ko je omaka vrela četrt ure, je gotova. Tako pripravljeno omako daš s krušnimi cmoki na mizo.

Praktični nasveti

Čebula in solata. Ako posadimo čebulo in vmes vsejemo solato, nam bo ta veliko hitreje zrastle, kakor če jo sadimo samo. Ko čebula prične rasti, s tem rahlja zemlja in tako pospešuje rast solate.

Kopalne kadi. Cinaste kopalne kadi in vedra kljub skrbnemu snaženju videti umazane in nelepe. Ako pa jih temeljito osnažimo z zelenim milom, sodo in finim peskom, se nam bodo svetile kakor srebrne. Da pa kopalno kad tako ohranimo, jo je treba vsakokrat, ko smo se v nji okopali, dobro umiti, da se odstrani vsa milnica. Enako ravnajmo z vedri.

Madeže strojnega olja spraviš iz svilenega ali za pranje občutljivega blaga, ako ga deneš čez noč v zdrobljeno morsko peno.

Mravlje preženeš z naftalinom, če s česnom namažeš prostor, kamor lazijo, ali če z lizolom, ki ga primerno razredčiš z vodo, pomiješ tla, predale in drugo, koder se pojavljajo mravlje. Včasih to pomaga, zlasti če se vztrajno in večkrat poslužuješ teh sredstev, včasih pa so mravlje vztrajnejše in ti ne pomaga drugo, kakor da sladke reči odstraniš na kak drug bolj zavarovan prostor.

Praktično loščilo za barvaste čevlje si naredimo takole: Na ščetko natakne mo dele starih volnenih nogavic in tako loščimo čevlje, ako pa hočemo uporabljati ščetko kot tako, potegnemo to prevleko z nje.

Preležano platno, ki je postalo rumeno, namočimo čez noč v mrzli vodi, kateri dodamo na en liter eno žlico vinskega kamna. Potem operemo platno kakor navadno perilo.

Učinkovito ptičje strašilo. Na dolgo, tenko vrvco ali žico privežemo v razdaljah do enega metra prazna vretenca sukanca. Ta vretenca privežemo tako, da visijo popolnoma prosto z žice. V vretenca pa vtaknemo po eno ali več kokošjih peres. Najrahljša sapica že ziblje vretenca in plaši vrabce. Namesto vretenc lahko uporabimo tudi stare zamaške, v katere natakne mo perje.

ZANIMIVOSTI

KAKO JE ODVEDEL ARMENSKI VRTNAR ŠEJKU IZ HAREMA LEPO ŽENO.

Turška plesalka Jovka Hadži, ki dosega zdaj velike uspehe v Parizu in Londonu, kjer vzbuja splošno pozornost s svojimi vzhodnimi plesi, opisuje v angleških listih svoj pobeg iz harema. Iz njenega pripovedovanja je razvidno, da mnogoženstvo in suženjstvo v vzhodnih deželah kljub vsem prepovedim še vedno cvetita. Jovka Hadži se je rodila v neki vasi na obali Črnega morja, kjer je živela do svojega 12. leta. Potem jo je pa oče prodal najbogatejšemu možu tistega kraja, šejku Abdulu, ki jo je odvedel v svoj harem.

Iz siromašne očetove kočje je prišla v razkošno palačo, kjer so se sukali okrog nje evnuhi in zamorke, da so ji stregli in skrbeli za njeno lepoto. Kmalu se je naučila umetnosti lepote, ki je vzhodna žena ne more pogrešati. To umetnost, kakor tudi umetnost, jesti razna draga jedila in lepo plesati, mora znati vsaka žena harema, preden poseti svojega gospodarja. Šejk je sedel v obilno okrašeni dvorani sredi dostojanstvenikov in ljubic.

Zastrta z gostimi pajčolani, tako pripoveduje Jovka Hadži, sem morala pred šejkom poklekni, pri tem sem mu pa pogledala v mrk obraz s sivo brado. Bil je tako star, da bi mi bil lahko praded. Ko sem vstala, se je prijazno sklonil in mi odgrnil obraz. Videl je, da sem lepa, očaran je zatisnil oči, vzdihnil in se zleknil nazaj v naslanjač na mehke blazine. Kakor mi je bilo naročeno, sem se priklonila do tal, pri tem sem pa začutila, da se me je dotaknila njegova noga. To je pomenilo, da sva se poročila.

Potem so počasi tekla tri dolga leta v šejkovem haremu. Včasih so me poklicali, da bi zabavala šejka s plesom, sicer sem pa morala tičati z ostalimi 43 ženami v mračnih sobanah harema. Takoj sem začela razmišljati, kako bi pobegnila. Toda vedela sem dobro, da bi me do smrti pretepli, če bi me ujeli. Poleg tega pa nisem poznala sveta, saj domače vasice prej nikoli nisem bila zapustila. Izprehajala sem se nekega dne po vrtu in trgala rože, ko sem naenkrat začutila na sebi srep pogled. Kakor začarana sem sledila pogledu armenskega vrtnarja, ki mi je pridno šepetal besede ljubezni, kadar sem se mu približala, čeprav je vedel, kako grozna kazen bi ga zadela, če bi šejk zvedel, da lazi za menoj. Armenški vrtnar mi je zatrjeval, da je pripravljen vse storiti zame. In moja prva misel je bila, da bi pobegnila.

Ne bom opisovala vseh dogodkov, omenim naj samo, da sem zelo rada hodila na sestanke z mladim postavnim vrtnarjem, če sem le mogla uiti budnim očem evnuhov. Z vrtnarjem sva pridno snovala načrt pobega. Neke noči, ko so že vsi spali, se je splazil vrtnar na okno moje sobe in mi dal znamenje. Med njegovim plezanjem se je stražar sicer zbudil, toda vrtnar ga je še pravočasno odpravil na oni svet. Skočila sem v naročje svojega prijatelja, ki me je odnesel k zunanjemu zidu, in ko sva ga preplezala, so naju čakali trije vrtnarjevi prijatelji in nama pomagali naprej. Ne vem, kdaj so opazili, da sem pobegnila, in če so naju sploh zasledovali, kajti harema nisem nikoli več videla niti slišala kaj o njem. Bežali smo samo ponoči in moj prijatelj se je vedel požrtvovalno. Imeti pa je moral mnogo sovražnikov, zakaj komaj me je spravil na varno, sem zvedela, da so ga našli mrtvega z bodalom v srcu.

× **Kako zmanjšaš krvni pritisk.** Zdravnik dr. Bienstock v Mülhhausenu piše, da je naraščanje krvnega pritiska neke vrste stalno zastrupljenje. Za zdravljenje te bolezni priporoča rastlinsko hrano za dva meseca. Celo mleko in jajca prepoveduje takim bolnikom. Dovoljeno je uživanje sadja, zelenjave, masla, kruha, krompirja, riža, gob, močnatih jedi brez jajc in mleka, sadnih sokov, sadja, kompota, olja, medu, solate, kave, čaja, kakava, čokolade in sladkorja.

× **Da se obvarujete gub.** Ameriški strokovnjak za zdravstvo in lepotičenje je sestavil deset zapovedi za ženske, ki se hočejo obvarovati neprijetnih gub na obrazu. Zapovedi se glase: 1. Ne jezi se. 2. Spi tako dolgo, kolikor ti dovoljujejo razmere. 3. Premagaj se. 4. Ne jemlji si raznih križev in težav vsakdanjega življenja preveč k sreči. 5. Ne prizadevaj si, da bi hitro shujšala. 6. Ne hodi nikoli spat, dokler si nisi temeljito umila obraza. 7. Neguj pravilno svojo polt. 8. Privoščij tudi svoji polti počitek. 9. Bodi več na svežem zraku, kakor v zakajenih prostorih. 10. Bodi in jej kolikor mogoče zmerno.

× **Letalo je rešilo otroka.** Te dni je nenadno pričel brneti telefon poveljstva letalske družbe v Portorosu, ki vzdržuje promet med Trstom in Zadrom. Neka gospa je med ihtenjem prosila, naj bi takoj odletelo letalo v Mali Lošinj, ker tam že skoro umira njen devetletni sinček Nereo Petrani. Zaradi slabega vremena tisti dan letalo sploh ni odletelo na redno vožnjo. Kljub temu se je takoj dvignil letalec s hidroplanom in odletel v Mali Lošinj. Tja je prispel v 40 minutah. V motornem člunu sta ga že čakali dve ženski, to je mati z bolnim dečkom in neka sorodnica. Dečka so previdno zavili in položili v letalo. To se je dvignilo z vso naglico in odletelo proti Trstu. V Trst so prispeli z malim bolnikom po dobrih

Obleke po . . . Din 50—, 79—, 99—
Plašči po . . . Din 199—, 269—, 320—
Kostumi po . . . Din 320—, 470—, 560—

s a m o v tovarni konfekcije

Sternovski
Celje št. 97

Zahtevajte takoj veliki ilustrirani cenik in vzorce! Kar ne ugaja, se zamenja ali vrne denar.

40 minutah. Iz pristanišča so prepeljali otroka z avtomobilom reševalne postaje v bolnišnico. Tu je zdravnik ugotovil, da ima otrok hudo ušesno vnetje, ki je nastalo po prestanih ošpicah. Potrebna je bila nujna operacija. Ob 20. uri je otroka operiral ušesni zdravnik dr. Danelon. Prevtati je moral lobanjo. Ob 2. po polnoči se je otrok spet prebudil. Operacijo je torej srečno prestal.

× **Strašno neurje nad Berlinom.** Nad Berlinom in okolico je divjalo v nedeljo popoldne strašno neurje. Pojavil se je vihar, ki je lomil debelo drevje ko slamo. Skoro vsi berlinski nasadi so opustošeni. Mesto je bilo videti po nevihti, ko da bi preživelo najhujše bombardiranje. Ulce so bile polne opeke, ki je je veter nametal s streh. Vihar je odnesel na mnogih krajih skoro vse napisne table nad trgovinami, uničil številne svetlobne reklame in razbil nešteto šip na izložbah in na oknih. Vse mesto je ob neurju zagrnil velikanski oblak peska in prahu, tako da so morali ustaviti ves promet. Pripetilo se je mnogo avtomobilskih nesreč, pri katerih sta bili dve osebi ubiti, okrog 30 pa ranjenih. Na jezerih in rekah v okolici je vihar prevrnil nešteto čolnov. 12 ljudi je utonilo, nad 50 pa so jih komaj rešili policijski in reševalni oddelki. Po viharju se je vlila taka ploha, da so nastale v mestu cele poplave, ker kanali niso mogli požirati silne množine vode.

× **Žaba je požrla aligatorja.** V Ameriki imajo dva zanimiva dogodka iz življenja živali: Miš je ogrizla kačo, žaba je pa požrla aligatorja. Vsaka naravoslovna knjiga pravi, da kače zelo rade požirajo miši, nobena pa ne omenja, da bi si poblevna miška pripravila obed iz velike prerijske kače. To se je zgodilo v Carnegijevem muzeju v Pittsburgu. Tam imajo v oddelku plazilcev krasno prerijsko kačo, ki meri od repa do glave sedem čevljev. Za priboljšek so dali kači nekega dne sivo miško. Miška pa še ni hotela umreti, temveč je začela kačo grizti. Grizla jo je od repa proti glavi in najbrž bi jo izgrizla po vsej dolžini, da niso posredovali pazniki, ki so bojevito miško vzeli iz kletke. Junak drugega dogodka v živalskem svetu je bila velika žaba v zoološkem laboratoriju vseučilišča v Tulsi, ki je nenadno zbolela. Profesor Chase je hotel dognati, kaj ji je, mečkal ji je trebuh in pretipaval vso od nog do glave, pa ni mogel dognati bolezni. Žaba je tičala žalostna v kotu in težko dihala. Naposled je pa nekdo

Najuspešnejše sredstvo za rejo domačih živali je brezdvomno

MASTIN

Lekarna Trnkóczy
(zraven rotovža)
Ljubljana 66

opazil, da je izginil iz laboratorija majhen aliator. Začeli so ga iskati in ker ga niso mogli najti, so začeli domnevati, da ga je morda požrla velika žaba. Zdravniki so žabo pregledali in domneva se je potrdila. Žaba je svojega malega tovariša, s katerim se je rada igrala, kratkoma pogoltnila.

× **Pradomovina konja je med Turguti.** Danski poročnik Haslund Christensen je odrinil v deželo Turgutov, da prouči njih življenje in navade. Turguti, ki jih je vsega kakšnih 80.000 duš, so kalmiško pleme, ki ga do danes ni mogla podjarmiti še nobena država. Razdeljeni so na 13 rodov. Vsak rod ima svojega glavarja, a nad vsemi je kan, zadnji mongolski kan, ki mu glavarji plačujejo dajatve v krznu, srebru, ovcah in drugem blagu. Turguti so po veri lamaisti. Žive po večini od živinoreje, zlasti od svojih napol divjih konj. Neštete so črede povsem divjih živali, ki se podijo zlasti okoli jezera Lopnoorja in ki jih je silno hudo ujeti. Samo s soljo, na katero so vse živali tukaj zelo požrešne, se dajo posamezne živali zvatiti v past in ujetništvo.

× **Njegovo kri bi rad videl.** Neki ladijski oficir je napisal naslednjo zgodbo: Vozil sem se na parniku, ki je plul iz Indije po Rdečem morju proti Evropi. Ko sem bil prost službe, sem šel v svojo kabino in trdno zaspal. Nenadno sem se prebudil, bil sem ves poten in teka mastna roka mi je tiščala vrat. Pritajen glas mi je govoril: «Povejte, ali imate res modro kri ali ne?» «Ne uganjaj neumnosti in privij luč», sem grgal, ko sem po glasu spoznal nekoga podoficirja. Pritisk na vrat je odnehal in posrečilo se mi je, da sem privil luč. John, ki mi je sledil s srepim pogledom, je držal v roki svetlo bodalo. «Moja kri nima prave barve, rdeča je,» je dejal John. «Jaz pa hočem videti, kakšna je modra kri.» Prijel me je za ramo in zavijtel bodalo. «Nikar tukaj, John, pojdiva rajši v zdravnikovo kabino, on ti bo pomagal, da ne bo izgubljena nobena kapljica krvi.» Na mojo veliko srečo se je John vdal in skupno sva se napotila po krovu, da bi prišla do zdravnika. Vrh stopnic pa sva naletela na tovariša, drugega oficirja, in temu sem rekel: «K zdravniku greva, John hoče namreč na vsak način videti mojo kri, ker misli, da je modra», hkratu pa sem ga potegnil skrivaj za rokav. «Res?» je odvrnil oficir, «grem pa z vama. Tudi jaz bi rad videl, kakšna je modra kri.» Pustila sva mornarja, da je šel pred nama, in takoj planila nadenj. Po hudi borbi sta ga razorjila in ovladala. Zaradi solnčarice se mu je omračil um, a ko smo prišli dalje proti severu, je kmalu spet okrevljal. To je bil moj največji strah v življenju.

× **Vihar pobija ljudi.** V soboto je divjal v Južni Karolini in v Alabami v Ameriki hud vihar, ki je zahteval tudi človeške žrtve. V Alabami je bilo ubitih 22 ljudi, več sto pa jih je ranjenih in brez strehe. V Južni Karolini je 12 ljudi mrtvih in mnogo ranjenih. Mnogo hiš je porušeni in se je bati, da bodo pod razvalinami odkrili še nove žrtve. Nevihte in viharji, ki divjajo v teh krajih že od 15. marca, so odslej zahtevali 170 smrtnih žrtev.

Listnica uredništva

Trebe. Vaše vprašanje je premalo jasno, da bo mogli nanje zanesljivo odgovoriti. V takih zadevah se morate obrniti na odvetnika ali drugega pravnika.

Središče ob Dravi. Prepozno prejeli.

Slatina pri Banji Luki. Tudi v Ljubljani se letos zelo malo zida. Zato je malo upanja na delo. Ne vemo, kaj bi radi poročali. Dopisi iz dotičnih krajev čitateljev ne bi zanimali.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

Kolumb.

Učitelj: «Kaj je odkril Kolumb?»

Mihec: «Avstralijo!»

Učitelj: «Napačno. Ali veš ti, Janezek?»

Janezek: «Afriko!»

Učitelj: «Tudi napačno! Ti, Jožek, boš vendar to vedel.»

Jožek: «Jajce...»

Vse je pozabil.

A: «Čuj, prijatelj, ti pa zadnje čase zelo mnogo piješ.»

B: «Da, toda samo to, da bi pozabil.»

A: «Kaj pa hočeš pozabiti?»

B: «To sem že pozabil.»

Pametna.

Gospodinja (vsa iz sebe): «Urška, zakaj niste osnažili šip tudi od zunaj?»

Urška: «Od znotraj sem jih osnažila, gospa, da bi lahko videli skozi nje, od zunaj jih pa nisem, da bi ljudje ne gledali noter.»

Križ z učiteljem.

Oče: «No, sinko, kako si zadovoljen z učiteljem?»

Sinko: «Oja, z njim je pa res križ! Ničesar ne ve, neprestano nas izprašuje. Danes me je vprašal, kdaj je bila odkrita Amerika...»

Otroška politika.

Nežica: «Teta, ali prideš k nam na moj rojstni dan?»

Teta: «Seveda, moja ljubljanka.»

Nežica: «Zelo lepo od tebe, teta. Potem kar potrkaj z nogo na vrata!»

Teta: «Zakaj, ljubi otrok, saj imate zvonec!»

Nežica: «Teta, saj vendar upravičeno upam, da boš imela roki preobloženi z zavoji!»

V šoli.

Učitelj prinese popravljene naloge: «Hlačar, tvoja naloga je bila enkrat prav dobra. Razloži mi pa, zakaj je od besede do besede enaka Klobasarjevi. Kaj naj iz tega sklepam?»

Hlačar: «Da je tudi Klobasarjeva naloga prav dobra.»

MALI OGLASI

130

Društvo «Poroka».

registrirana pomožna blagajna z o. z. v Mariboru. Stolna ulica št. 5, sprejema v vsej dravski banovini redne člane v zavarovanje na pohoštvo kot nagrado ob poroki (možtvi — ženitvi). Zahtevajte brezplačno prospekte ali poset potnika. Glavno zastopništvo. Korošec Franjo, Maribor, Frankopanova ulica št. 15.

Koso za 15 Din in najnovejše brzoklepalnike

dobite samo pri tvrdki: Fr. Stupica, železnina, poljedelski stroji in čebelarke potrebščine, Ljubljana, Gosposvetska cesta št. 1. 134

Sekretarno delovanje žlez

se ojačuje s fiziološkim ekstraktom («Kalefluid») iz življenjskih žlez zdravih in močnih živali. «Kalefluid» se priporoča v vseh primerih, kadar je delovanje teh žlez oslabiljeno, in pri stanju, ki je posledica tega. On jači živčni sistem in krepi organizem. Uporablja se pri oslabiljenju živcev, izmučenosti in popolni nevrasteniji. — Detaljna literatura brezplačno. Zahteva naj se pod naslovom: Beograd, Njeguševa 5, Miloš Marković. «Kalefluid» prodajajo lekarne in drogerije.

Odobril ministrstvo za narodno zdravje pod C. br. 5300 z dne 28. marca 1932. 129

Čevlje — domače ročno delo

si nabavite pravočasno p. i Francu Kokolu, čevljar-skem mojstru v Laškem. 133

Posojila proti dolgoletnemu odplačevanju

za razdolžitve, nakup najrazličnejših premičnin in nepremičnin, doto itd. podeljuje: «Mobilna zadruga», Ljubljana, Mestni trg št. 25, l. Išče povsod poverjenike! 128

131

Ženitna ponudba.

Starejši fant se želi seznaniti zaradi ženitve z vdovo ali deklino, staro od 28 do 30 let in bivajočo v Franciji. Pisma naj se oddajo na naslov: Ženitna ponudba. Poste restante, Vazires No. 28. Nord France.

Brzoklepalnik «Stubaiers»

tisočkrat preizkušen! Popis pošlje zastoj Friderik Kratz, Stražišče pri Kranju. 68

Pozor!

120

Prosim, naj mi izroči proti nagradi točne podatke, če mogoče, naslov bivališča dne 2. novembra l. 1932. izginule Marije Jerebove, stare 24 let, v nosečem stanju, oni, ki to lahko stori. Jereb, Pobrežje pri Mariboru, Prešernova ulica.

Posojilnica

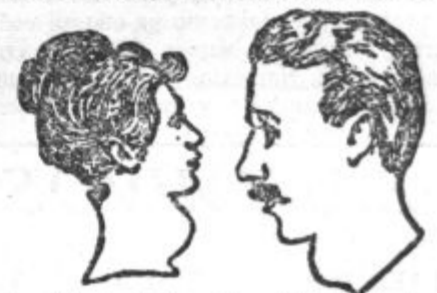
išče delavne obiskovalce privatnih strank. — Ponudbe z znamenji za odgovor je poslati na naslov: Mobilna zadruga, Ljubljana, p. p. 307. 112

Delo

v današnjih hudih časih si preskrbi še najlaže vsakdo s tem, da si uredi doma nekako domačo pletilnico. Mi nudimo delo vsakomur na ta način, da odvezujemo izdelane pletenine, dobavljamo prejo in izplačujemo mežlo za pletenje. To potrjuje mnogo zahval. Če želite tudi Vi dela in zaslužka, pišite zaupno po brezplačni navodila tvrdki: Domača pletarska industrija Josip Tomazič, Maribor, Krekova ulica št. 16.

GOLŠA, DEBEL VRAT

je obolenje ščitne žleze, ki je je treba pravočasno zdraviti, ker se sicer delovanje tega važnega organa v njegovi funkciji kot zaščita proti strupom vse bolj ovira, zaradi česar nastopijo zelo neprijetni, a čisto tudi nevarni pojavi. Zdravniška znanost je ugotovila, da delujejo soli, ki vsebujejo jod, izredno dobro pri raznih oblikah golše. Mnogostevilni bolniki so ugotovili pri uporabi zelo preprostega

DOMAČEGA ZDRAVLJENJA S PITJEM nagel in povsem neškodljiv vpliv na bolezen. Vsakdo, ki ima golšo ali debel vrat ali otečene žleze, naj zahteva našo knjžico, ki jo pošljemo

VSAKOMUR BREZPLAČNO.

Zadošča dopisnica.

Poštno zbiralno mesto:

Georg Fulgner, Berlin-Neukölln, Ringbahnstrasse 24, Abt. P. 91. 132